

STUDIESTÖD I NORDEN

Studerende i Norden – studiestøtte og økonomi 2020/2021

Maj 2022

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
1.1 Baggrund.....	3
1.2 Læsevejledning.....	3
1.3 Forudsætninger.....	4
1.4 Bidragsydere og kilder.....	5
2. Sammenfatning.....	7
3. Større ændringer af de nordiske landes støtteordninger i nyere tid.....	9
3.1 Norge.....	9
3.2 Finland.....	9
3.3 Island.....	10
4. Satser, skattepligt og støtteperiode.....	11
4.1 Skattepligt og fradrag.....	15
4.1.1 Danmark.....	15
4.1.2 Sverige.....	15
4.1.3 Norge.....	16
4.1.4 Finland.....	16
4.1.5 Island.....	16
4.2 Støtteperiode.....	17
5. Studiestøtte og lønindkomst.....	23
5.1 Indkomstgrænser i de nordiske lande.....	25
5.1.1 indkomstgrænse i Danmark.....	26
5.1.2 Indkomstgrænse i Sverige.....	27
5.1.3 Indkomst- og formuegrænse i Norge.....	27
5.1.4 Indkomstgrænse i Finland.....	28
5.1.5 Indkomstgrænse i Island.....	28
5.1.7 Indkomstgrænse i Færøerne.....	29
5.2 Indkomstfordeling.....	29
5.3 De studerendes egen vurdering af deres indkomst.....	32

6. Deltidsuddannelse, studietakt og forsinkelse	35
6.1.1 Danmark	37
6.1.2 Sverige	37
6.1.3 Norge	38
6.1.4 Finland	40
6.1.5 Færøerne	40
7. Indirekte støtte	41
8. Låneregler	43
8.1.1 Danmark	44
8.1.2 Sverige	45
8.1.3 Norge	45
8.1.4 Finland	45
8.1.5 Island	46
8.1.6 Færøerne	47
8.2 Studielåns­gæld og lånetilbøjelighed	47
9. Særlige stipendietillæg og supplerende lånestøtte	49
9.1 Tillæg og supplerende studielån til forsørgere	50
10.2 Særlige støttemuligheder i forbindelse med fødsel og barsel	51
10.3 Særlige støttemuligheder til studerende med en funktionsnedsættelse	52
10.4 Stipendie og lånemuligheder til undervisningsafgift	52
10.5 Særlige støttemuligheder til sprogundervisning ved studieophold uden for Norden	53
10.6 Stipendie og lån til betaling af undervisningsafgift til en hel uddannelse i udlandet	54
10.7 Supplerende lån til studerende i udlandet (dvs. ud over ordinære lånemuligheder som i hjemlandet)	55
10.8 Stipendie og lån til betaling af rejseudgifter i forbindelse en uddannelse i udlandet	55
11. Leveomkostninger	57

1. Indledning

1.1 Baggrund

På vegne af ASIN (Arbejdsgruppe for Studiestøtte i Norden) forestår Danmark ved Uddannelses- og Forskningsstyrelsen udarbejdelsen af den komparative rapport *Studerende i Norden – studiestøtte og økonomi*, der sammenligner studiestøtten i de nordiske lande. Rapporten er udarbejdet med bidrag fra studiestøtteadministrationerne i de øvrige nordiske lande som led i samarbejdet om nordisk studiestøtte. Foruden Danmark deltager Sverige, Norge, Finland, Island, Grønland, Færøerne og Åland i ASIN. Samarbejdet i ASIN er beskrevet på hjemmesiden www.studiestodinorden.org.

På direktørmødet i Helsinki i juni 2016 blev det besluttet, at ASIN skulle udarbejde en rapport, der kortlagde studiestøtte i Norden. Rapporten bygger videre på notatet *Typiske maksimale støttebeløb i de nordiske lande*, som blev udgivet årligt i perioden 1983/1984 – 2015/2016. I dette notat indgik en række overordnede fakta om støtteniveauerne i de nordiske lande, herunder sammenligninger af stipendiesatser og lånemuligheder. Opgaven om at kortlægge studiestøtten i en ny rapport udsprang af behovet for en mere detaljeret komparativ sammenstilling af studiestøtte i de nordiske lande. Rapporten skal dermed bidrage til et mere komplet billede af de nordiske landes forskellige studiestøttesystemer og de studerendes økonomi.

Rapporten udkommer hvert andet år. Den blev første gang publiceret i januar 2019 i forbindelse med det danske formandskab i 2016-2018. Opdaterede versioner er efterfølgende offentliggjort på www.studiestodinorden.org, senest i oktober 2019.

1.2 Læsevejledning

Rapporten omhandler studiestøtte til studerende ved videregående uddannelser indtil opnåelse af kandidatgrad (mastergrad) i studieåret 2020/2021. Da regler og satser varierer efter kalenderår, er det i nogle tilfælde mest relevant at angive oplysningerne for kalenderåret. I disse tilfælde angives oplysningerne for kalenderåret 2021 eller de senest tilgængelige oplysninger indtil da.

Begrebsdefinitioner

Basisstøtte	Termen bruges til at skelne det basale studielån og stipendie, som alle studerende har adgang til, fra de særlige tillæg og supplerende lånemuligheder, som studerendes konkrete forhold muligvis kan give adgang til.
Indkomstgrænse	I de fleste nordiske lande er der en grænse for, hvor meget man må tjene samtidig med, at der modtages studiestøtte (fribeløbet eller indkomstgrænsen). Indkomstgrænsen beregnes typisk for skatteåret på baggrund af, hvor meget studiestøtte den studerende modtager i årets

Begrebsdefinitioner

	løb. Dertil er der forskellige nationale regler for, hvordan indkomstgrænsen fastsættes.
Maksimalt støttebeløb	Den samlede sum af det højest mulige studielån og stipendie, man kan opnå i en angiven periode under de gældende forudsætninger. Der er tale om basisstøtte, dvs. uden særlige tillæg og supplerende lånemuligheder.
Overordnet støtteperiode	Den øvre grænse for, hvor længe man kan modtage støtte til videregående uddannelse, i form af et begrænset antal månedlige udbetalinger som den individuelle studerende har til rådighed på tværs af forskellige videregående uddannelser.
Stipendie	Den pengeydelse den studerende kan få. Til forskel fra studielån, skal stipendiet ikke betales tilbage. Et stipendie kan være skattepligtigt.
Studiestøtte	Generel samlebetegnelse som omfatter både studielån og stipendie, Hvor der alene er tale om stipendie eller lån, anvendes disse termer specifikt.
Støtteperiode i uddannelsen	Den øvre grænse for, hvor længe man kan modtage støtte til en bestemt videregående uddannelse, i form af et begrænset antal månedlige udbetalinger som den individuelle studerende har til rådighed i uddannelsen.
Videregående uddannelse	Eftergymnasial uddannelse som udbydes inden for det pågældende lands videreuddannelsessystem eller som svarer til dette. Typisk også benævnt højere uddannelse eller tertiær uddannelse.

1.3 Forudsætninger

Medmindre andet er angivet, forudsættes det, at den studerende

- ikke har andre skattepligtige indkomster end studiestøtte
- hvor erhvervsarbejde er nævnt, er ansat i staten som studentermedhjælper med to års anciennitet og 15 timers ugentligt arbejde
- ikke har andre fradrag i indkomsten end et personfradrag, eller hvad der svarer dertil
- er udeboende, over 20 år, ugift og uden børn
- studerer på en videregående uddannelse på fuld tid
- bor til leje i hovedstaden

Alle beløb er angivet i danske kroner. Der er anvendt kurser for de nordiske landes valutaer per ultimo året 2020, jf. Danmarks Nationalbank.

Valutakurs (DKK per 100 enheder valuta), ultimo 2020

Svenske kroner	73,97
Norske kroner	70,53
Euro	743,93
Islandske kroner	4,77

1.4 Bidragsydere og kilder

De anvendte oplysninger er indberettet af de nordiske landes studiestøtteadministrationer:

- **Søren Lindgreen Jespersen** og **Thomas Nielsen**, *Uddannelses- og Forskningsstyrelsen (UFS), Danmark*
- **Johnny Svanström**, *Centrala studiestödsnämnden (CSN), Sverige*
- **Simen Steive**, *Lånekassen, Norge*
- **Signe Jauhainen**, *Folkepensjonsanstalten (FPA), Finland*
- **Tómas Sigurðsson**, *Menntasjóður námsmanna, Island*
- **Mie L. Heilmann**, *Uddannelsesstøtteforvaltningen, Grønland*
- **Jørgen Meitilberg**, *Studni, Færøerne*
- **Kerstin Sundman**, *Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS), Åland*

Danske oplysninger om tilbagebetaling af studielån er indhentet fra Udbetaling Danmark.

I rapporten er der foretaget en sammenligning af studiestøtten med en industriarbejders årsløn i 2020 i de enkelte nordiske lande. Årslønnen for industriarbejderen i Danmark, Sverige og Norge er baseret på oplysninger fra Dansk Arbejdsgiverforening om stigningstakten i den gennemsnitlige timeløn i 2020 inden for fremstillingsvirksomhed (industri og håndværk). Årslønnen for industriarbejderen i Island og Færøerne er indberettet af studiestøtteadministrationerne.

Oplysninger om de studerendes egen vurdering af deres leveomkostninger baserer sig på den seneste europæiske Eurostudent-undersøgelse, hvor data er indsamlet i 2018.¹ Rapporten medtager oplysninger fra Eurostudent i de år, hvor denne publikation udkommer. Eurostudent-undersøgelsens datagrundlag er en national spørgeskemaundersøgelse, som er foretaget på internettet på baggrund af en standardiseret skabelon udarbejdet af Eurostudent til brug i hele Europa. Oplysningerne angiver de studerendes egne oplevelser og vurderinger. Det indebærer, at de kan afvige fra andre opgørelser baseret på f. eks. nationale registeroplysninger. Spørgeskemaet er oversat og tilpasset den nationale kontekst for at undgå misforståelser. I undersøgelsen indgår studerende fra samtlige typer af videregående uddannelser, herunder universitetsuddannelser, professionsbachelor, kunstneriske uddannelser, maritime

¹ Jf. Eurostudent VII, 2018-2021. Der er anvendt data fra Eurostudents database via <http://database.eurostudent.eu/>.

uddannelser og erhvervsakademier.² Både nationale og internationale hel- og deltidsstuderende er medtaget, mens midlertidige studerende (eksempelvis Erasmusstuderende) og fjernstuderende er undtaget.

² Erhvervsakademier betragtes ikke som videregående uddannelser i Finland og Norge, hvorfor de i disse lande ikke er medtaget i undersøgelsen.

2. Sammenfatning

Der er forskel på, hvor i Norden man som studerende har den højeste indkomst, når man modtager studiestøtte, afhængigt af hvilket perspektiv der anlægges. Der er forskel på om stipendiedelen af støtten er skattepligtig, om man kan få støtte alle årets måneder, vilkårene for at låne og for arbejde ved siden af studiet, hvor meget støtte man har adgang til over tid. Der er også forskel på hvilke individuelle tillæg og muligheder for lån, man kan supplere basisstøtten med. At sammenligne studiestøtten på tværs af landene ved blot at se på satserne for stipendie og lån, giver kun et begrænset billede. Det er derfor vigtigt at have øje for, at studiestøtten kan sammenstilles på forskellige måder og skal ses i en bredere kontekst.

Ser man alene på stipendiets størrelse, er støtteniveauet højest i Danmark, mens de studerende f.eks. har en lidt højere indkomst i Sverige, hvis man forudsætter, at de arbejder ved siden af deres uddannelse og anvender den fulde lånemulighed. Det skyldes bl.a., at stipendiet er skattefrit i nogle lande.

Ved sammenligningen af de nordiske lande er der ikke væsentlige ændringer i forhold til den seneste udgivelse af rapporten vedrørende studieåret 2018/2019.

Centrale pointer i rapporten:

- Det maksimale støttebeløb (lån og stipendium) i løbet af et studieår for studerende uden erhvervsarbejde er højest i Danmark. I Norge, Færøerne, Island og Sverige er støttebeløbet på niveau. Det er lavest i Finland. Stipendiet er ligeledes højest i Danmark.
- Ses der på stipendie og lønindkomst fra 15 timers erhvervsarbejde om ugen efter skat, er indkomstniveauet højest i Danmark og Færøerne og lavest i Island.
- Anvendes den fulde lånemulighed i kombination med stipendiet og lønindkomsten, udlignes forskellene mellem de nordiske lande. I så fald har studerende i Sverige det højeste indkomstniveau efter skat. Studerende i Norge og Danmark er på niveau.
- Sammenligner man med indkomsten for en industriarbejder, er de studerendes indkomst fra studiestøtte (lån og stipendium) og 15 timers erhvervsarbejde om ugen højest i Færøerne og Sverige efter skat. Norge og Danmark er på niveau.
- Det er dyrest at tage studielån i Danmark. Det skyldes primært, at renten er højere end i de øvrige lande, mens man er under uddannelse.
- Støttemodtagere i Sverige, Norge, Finland og Island arbejder flere timer ved siden af studiet og har generelt en højere lønindkomst end støttemodtagere i Danmark.

Rapporten omhandler kun studiestøtte til uddannelse på videregående niveau. Bilag 1 indeholder en kort oversigt over studiestøtte til ungdomsuddannelse i de nordiske lande. Det hører fortsat med til billedet, at Norge, Finland, Island og Færøerne har gennemført reformer af støtteordningerne inden for de senere år. Bilag 2 indeholder en historisk oversigt over udvalgte reformer.

3. Større ændringer af de nordiske landes støtteordninger i nyere tid

I Norge, Finland, Island og Færøerne har man inden for de senere år gennemført større ændringer af støtteordningerne.

3.1 Norge

I Norge har man udvidet den årlige støtteperiode fra 10 måneder til 11 måneder, hvormed det maksimale støttebeløb øges med 10 pct. Dette indfasedes med en udvidelse på en uge om året fra 2016/2017 til 2019/2020. I 2018/2019 var støtteperioden således 10,75 måneder og i 2019/2020 11 måneder.

I studieåret 2019/2020 indførte Norge såkaldt gradsomgøring. Det medførte, at den norske ordning for konvertering af studielån blev ændret for studerende på videregående uddannelser, således at lånet ikke alene konverteres på grundlag af studiefremdrift, men også gennemførsel af uddannelsen. Med den nye ordning kan op til 25 pct. af lånet fortsat konverteres til stipendie på baggrund af beståede ECTS-point i uddannelsen, mens 15 pct. fremover først kan konverteres, når den studerende har gennemført sin uddannelse. Man kan få gradsomgøring 8 år tilbage i tid regnet fra starten af det semester, hvor eksamensgraden blev opnået.

3.2 Finland

Med virkning fra 1. august 2017 reducerede Finland studiestøttens stipendieandel til fordel for låneandelen. I studieåret 2016/2017 var det maksimale støttebeløb 62.784 kr., hvoraf stipendiet udgjorde 36.020 kr.³ I studieåret 2017/2018 var det maksimale støttebeløb 60.326 kr., hvoraf stipendiet udgjorde 16.773 kr.⁴ Stipendieandelen blev således halveret fra 57 pct. til 28 pct., mens det maksimale støttebeløb blev reduceret med 4 pct.

Reformen medførte desuden, at den samlede maksimale støtteperiode til en kandidatuddannelse blev reduceret fra 50 til 48 måneder, og den maksimale støtteperiode til videregående uddannelse reduceret fra 64 måneder til 54 måneder. Der gives støtte i ni måneder i studieåret i Finland.

³ Valutakurs pr. ultimo året 2016: 100 EUR = 743,44 DKK.

⁴ Valutakurs pr. ultimo året 2017: 100 EUR = 744,49 DKK.

Før 1. august 2017 bestod stipendiet også af særlig boligstøtte til studerende (bostadstilläg⁵). Efter reformen har Finland stoppet den særlige boligstøtteordning for studerende, som fremover kan modtage Finlands almindelige boligstøtte.

3.3 Island

I Island blev en ny lov om studielån og stipendier vedtaget med virkning fra 1. juli 2020. Den nye lov indebærer, at det islandske studiestøttesystem i højere grad ligner studiestøttesystemerne i de andre nordiske lande.

De vigtigste ændringer ved den nye lov er:

- Låntagere, der gennemfører en grad inden for den specificerede tid, kan få et stipendium svarende til en nedskrivning på 30% af hovedstolen for deres studielån samt indeksering efter afsluttet eksamen.
- Der ydes direkte støtte til underhold af låntagers børn i stedet for lån, herunder også til børnebidragsydere.
- Som udgangspunkt er både udbetaling og tilbagebetaling af studielån månedligt.
- Garantier for ældre studielån bortfalder, hvis visse betingelser er opfyldt.
- Ved afslutningen af studiet kan låntageren vælge, om hans eller hendes studielån skal tilbagebetales med en indekseret eller ikke-indekseret obligation. Renten på lånene varierer afhængigt af, hvad der vælges.
- Princippet skal være, at studielån skal tilbagebetales fuldt ud i det år, hvor låntageren når 65 år.

⁵ Bostadstillägget udgjorde 80 pct. af den studerendes husleje i 2017, dog højst 1.499 kr.

4. Satser, skattepligt og støtteperiode

I en international sammenhæng er de studerende i Norden særlig godt stillet ved, at de normalt ikke skal betale studieafgift samtidig med, at de har adgang til en høj studiestøtte i form af stipendier og fordelagtige studielån. I de nordiske lande er studiestøtten grundlæggende for alle studerende. Selvom de nordiske lande generelt er sammenlignelige ved at give mulighed for, at man kan modtage både studiestøtte og gratis uddannelse, er der væsentlige forskelle på landenes studiestøttesystemer. I dette afsnit gennemgås forskellene mellem de nordiske lande på støtteniveauet set på måneds- og årsbasis, på beskætningen af stipendiet samt forskelle på den periode, som man kan modtage støtte i. I de følgende afsnit behandles andre forskelle såsom vilkårene for at optage lån gennem de forskellige støtteordninger samt forskelle på de individuelle tillæg og lånemuligheder, som studerende kan supplere basisstøtten med.

Tabel 1 og figur 1 viser den månedlige basisstøtte i form af satsen for stipendiet og muligt lån.

Tabel 1
Månedlig sats for stipendie og lån, før skat, DKK, 2021

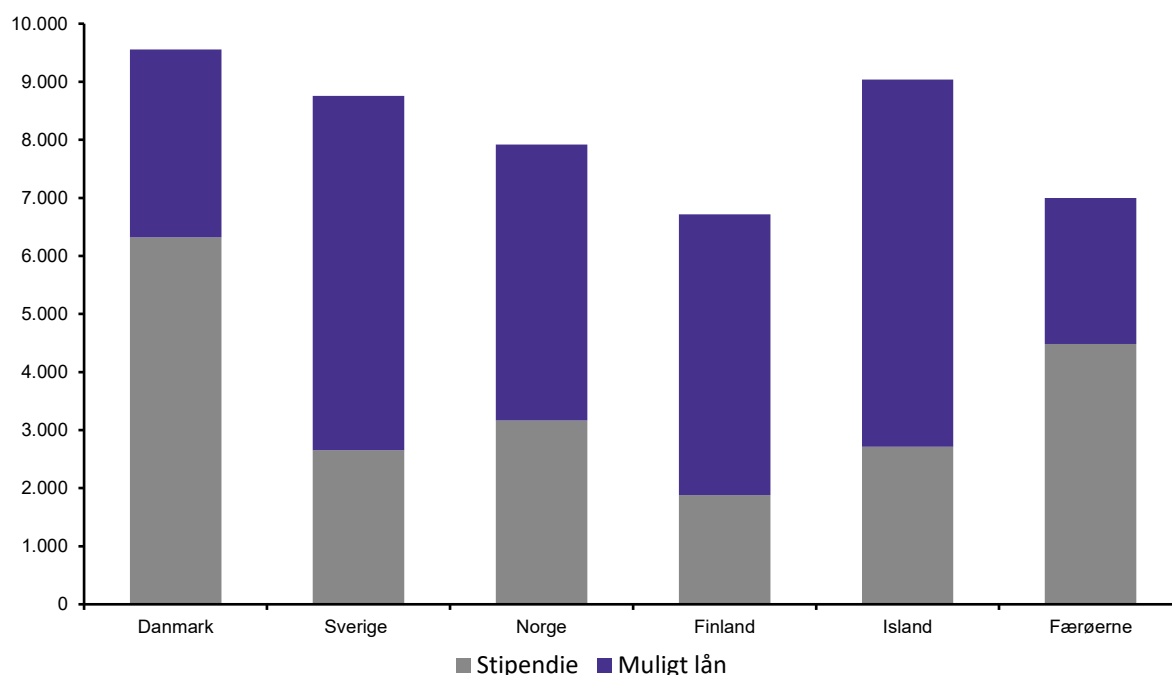
	Danmark	Sverige	Norge ¹⁾	Finland	Island	Færøerne
Stipendie	6.321	2.654	3.168	1.880	2.712	4.484
Muligt lån	3.234	6.103	4.752	4.836	6.327	2.515
I alt	9.555	8.757	7.920	6.716	9.039	6.999

Anm.: I Danmark reguleres satserne én gang om året den 1. januar på baggrund af lønudviklingen. I 2014-2021 anvendes dog en afdæmpet regulering med en bestemt procentsats, som i finansårene 2016-2021 udgør 0,75. I Sverige og Norge er satserne forbrugerprisregulerede. I Finland er satserne faste og reguleres efter politisk beslutning.

1) I Norge reguleres satserne efter studieår og ikke kalenderår. De angivne beløb er for studieåret 2020/2021. Satsen for stipendiet gælder den del af studiestøtten, der kan konverteres fra lån til stipendie, svarende til 40 pct.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Figur 1
Månedlig sats for stipendie og lån, før skat, DKK, 2021

Anm.: De angivne beløb for Norge vedrører 2020/2021.

Den norske og islandske støtteordning er begge baseret på, at studerende i første omgang tildes støtten i form af et lån, hvoraf en del af lånet under visse betingelser kan konverteres til stipendie.

I Norge tildes studiestøtte som skal dække bo- og leveomkostninger, som et såkaldt basislån. 40 pct. af basislånet kan konverteres til uddannelsesstipendie. I rapporten forudsættes fuld konvertering, dvs. at det norske stipendie i tabeller og figurer er angivet som 40 pct. af basislånet. De øvrige 60 pct. af basislånet gives som et ordinært studielån. Den del af basislånet, der kan konverteres til stipendie kaldes omgjøringslån. Op til 25 pct. af basislånet kan konverteres til stipendie på baggrund af beståede ECTS-point, mens 15 pct. kan konverteres på baggrund af opnået eksamensgrad, for den uddannelse, som man modtager støtte til. For at opnå fuld konvertering af lån til stipendie må en studerende f.eks. bestå en bachelorgrad på 180 ECTS-point på 3 år. Konverteringen er betinget af, at

den studerende ikke bor sammen med sine forældre i uddannelsesperioden, består uddannelsen og har en indtægt og formue under indkomstgrænsen.⁶

Tabel 2 og figur 2 sammenligner, hvor meget det maksimalt er muligt at modtage i stipendie og lån før og efter skat i de nordiske lande i studieåret 2020/2021.

Tabel 2
Maksimalt støttebeløb, før og efter skat, DKK, 2020/2021

	Danmark	Sverige	Norge	Finland ¹⁾	Island	Færøerne
Stipendie før skat	75.462	24.425	34.847	16.923	24.406	53.808
Muligt lån	38.608	56.158	52.271	43.520	56.947	30.180
Studiestøtte i alt før skat	114.070	80.583	87.118	60.443	81.352	83.988
Indeks	100	71	76	53	71	74
Stipendie efter skat	65.681	24.425	34.847	16.923	24.406	53.808
Indeks	100	37	53	26	37	82
Studiestøtte i alt efter skat	104.289	80.583	87.118	60.443	81.352	83.988
Indeks	100	77	84	58	78	81

Anm.: Indekseret med Danmark = 100.

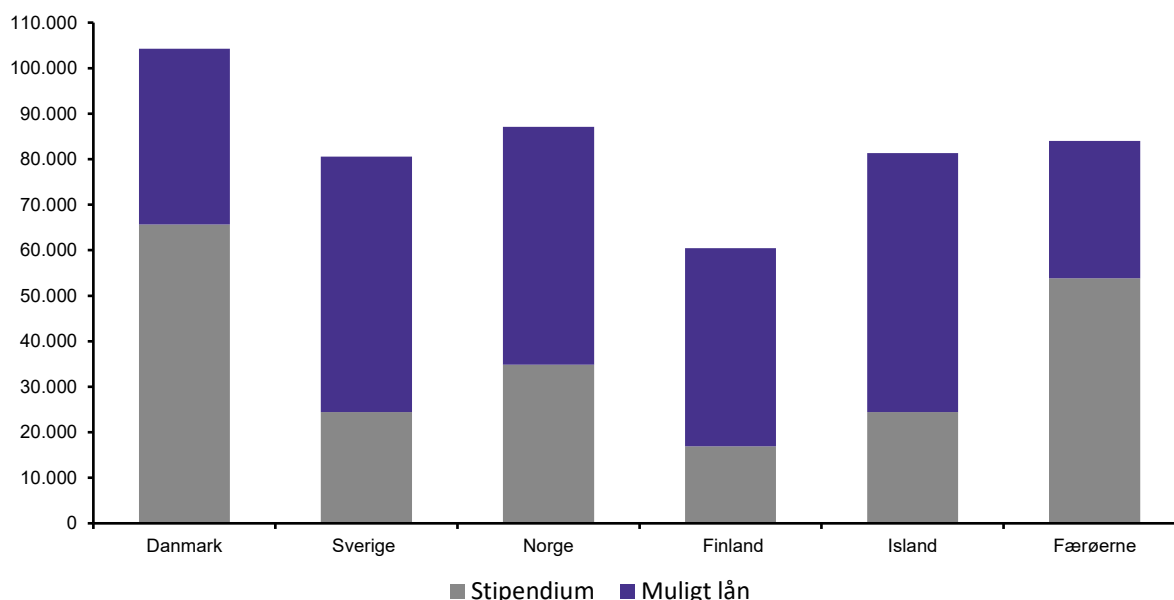
1) Beløbet gælder for studerende, der indledte deres første studier på videregående uddannelsesniveau 1. august 2014 eller senere..

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Det maksimale støttebeløb inklusive lån på 104.289 kr. efter skat i Danmark var det højeste i Norden i 2020/2021. Den danske studiestøtte var henholdsvis 17.171 kr. og 20.301 kr. højere end de næsthøjeste maksimale støttebeløb i Norge og Færøerne. Det laveste maksimale støttebeløb per studieår efter skat gives i Finland.

⁶ Kaldet behovsgrænsen i Norge.

Figur 2.
Maksimalt støttebeløb, efter skat, DKK, 2020/2021

Anm.: Beløbet for Finland gælder for studerende, der indledte deres første studier på højere uddannelsesniveau 1. august 2014 eller senere.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Figur 2 viser det maksimale støttebeløb i de nordiske lande efter skat i studieåret 2020/2021 samt forholdet mellem stipendiet og studielånet. Foruden at Danmark havde det højeste maksimale støttebeløb, var stipendiet på 65.681 kr. efter skat det højeste Norden. I Finland er stipendiet ca. en fjerdedel af det danske stipendie efter skat.

Af tabel 3 fremgår, hvor stor en del af studiestøtten stipendiet udgør i hvert land. Færøerne og Danmark er de eneste lande, hvor studiestøttende overvejende er baseret på stipendie.

Tabel 3
Stipendiets andel af studiestøtten, efter skat, pct., studieåret 2020/2021

Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island	Færøerne
63	30	40	28	30	64

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

4.1 Skattepligt og fradrag

I Sverige, Norge, Island og Færøerne er stipendiet ikke skattepligtigt, jf. tabel 4. I Danmark og Finland er stipendiet skattepligtigt. Det er dog kun i Danmark, at støttemodtagere uden et studiejob betaler skat af stipendiet, eftersom det maksimale stipendiebeløb i Finland er mindre end de gældende skattefradrag.

Tabel 4
Skattepligt af stipendie

Danmark	Ja
Sverige	Nej
Norge	Nej
Finland	Ja
Island	Nej
Færøerne	Nej

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

4.1.1 Danmark

I Danmark har alle skatteydere, der er fyldt 18 år, et personfradrag ved beregning af indkomstskat. Personfradraget trækkes fra i indkomsten, så der ikke betales skat af det fulde beløb. Personfradraget reguleres løbende. Fradraget er på 46.700 kr. i 2021. og var 46.500 kr. i 2020. Da stipendiet er skattepligtigt i Danmark, kan den studerende anvende sit personfradrag på studiestøtten, således at man ikke skal betale skat af de første 46.700 kr., man får i stipendie.

Studerende med et erhvervsarbejde ved siden af studiet har også et beskæftigelsesfradrag i lønindkomsten eller overskuddet i egen virksomhed. Beskæftigelsesfradraget udgør 10,6 pct. af indkomsten, dog højst 40.600 kr. i 2021. i 2020 udgjorde fradraget 10,5 pct., dog højst 39.400 kr.

4.1.2 Sverige

I Sverige findes et grundfradrag (grundavdrag) og et arbejdsskattefradrag (jobbskatteavdrag), som støttemodtagere med lønindkomst normalt vil kunne gøre brug af. Grundfradraget reducerer den del af indkomsten, som beskattes, mens arbejdsskattefradraget medfører en skattereduktion. For en støttemodtager bosiddende i Stockholm, der i løbet af skatteåret havde en lønindkomst før skat svarende til ca. 15

timers erhvervsarbejde om ugen, medførte disse fradrag, at skatteprocenten blev reduceret fra ca. 30 pct.⁷ til ca. 15 pct.

4.1.3 Norge

I Norge findes et mindstefradrag, som er et standardiseret personfradrag i indtægter fra løn, pension og lignende som trækkes fra bruttoindtægtsgrundlaget ved udregning af den almindelige indkomst. I 2021 er mindstefradraget 46 pct. af de skattepligtige indkomster, dog højst 75.291 kr. I 2020 var fradraget 45 pct., dog højst 73.659 kr.⁸ Fradraget er et alternativ til faktiske udgifter. Skatteydere med større udgifter, som er omfattet af fradraget, kan fradrage faktiske udgifter i stedet.

Studerende med en lav årsindkomst har også mulighed for at få et frikort. Et frikort er et skattekort, som viser, at arbejdsgiveren ikke skal trække skat, hvis den studerende tjener mindre end 42.318 kr. eller mindre i løbet af året (kalenderåret 2021). I 2020 var grænsen 38.792 kr.⁹

4.1.4 Finland

I Finland betaler studerende, der ikke har erhvervsarbejde, ikke skat af stipendiet på grund af stipendiefradraget (studiepenningsavdraget) og grundfradraget (grundavdraget). Grundfradraget udgør 27.005 kr. i 2021 og er det sidste fradrag efter alle andre fradrag. Stipendiefradraget udgør op til 19.342 kr. om året i 2021, dog højst stipendiebeløbets størrelse. Hvis den studerende har erhvervsarbejde ved siden af studiet, reduceres stipendiefradraget med halvdelen af det beløb, den studerendes nettolønindtægt overstiger stipendiefradragets maksimale beløb med. Stipendiefradraget ydes ikke, hvis den årlige nettolønindtægt udgør 58.026 kr. eller mere

4.1.5 Island

I Island kan studerende trække faste afdrag af tidligere studielån fra i indkomsten. Desuden kan låntagere fradrage undervisningsafgifter i indkomsten, hvis de har opbrugt deres mulighed for lån til at dække afgiften.

⁷ I Stockholm er summen af region- og kommuneskatten ca. 30 pct.

⁸ Valutakurs pr. ultimo året 2020: 100 NOK = 70,53 DKK. Beløbene svarer til 106.750 NOK i 2021 og 104.450 i 2020. Der findes mere information om fradrag på skatteetaten.no.

⁹ Valutakurs pr. ultimo året 2020: 100 NOK = 70,53 DKK. Beløbene svarer til 60.000 NOK i 2021 og 55.000 NOK i 2020.

4.2 Støtteperiode

Det gælder generelt i Norden, at studerende på videregående uddannelser kun kan modtage støtte i en begrænset periode i form af et antal mulige månedlige udbetalinger, som de studerende hver især har til rådighed. Da reglerne for at modtage stipendie og lån er forskellige i de nordiske lande, tager direkte sammenligninger af de maksimale støttebeløb på tværs af landene, som i tabel 2 og figur 2, ikke højde for, hvor meget studiestøtte de studerende har adgang til over tid.

I studiestøttesystemerne er der desuden forskel på, hvor længe den studerende kan modtage støtte til et bestemt uddannelsesforløb, og hvor længe det er muligt for den studerende at modtage støtte til videregående uddannelser samlet set. Der kan derfor skelnes mellem den studerendes lokale støtteperiode i uddannelsen og den studerendes globale eller overordnede støtteperiode til videregående uddannelser i det hele taget. Støtteperioden i uddannelsen udgør således den øvre grænse for, hvor længe man kan modtage støtte i en bestemt uddannelse. Den overordnede støtteperiode udgør den samlede mulige støtte, som man kan modtage til alle studier på videregående niveau, dvs. på tværs af forskellige videregående uddannelser.

Oversigten i tabel 5 viser den maksimale støtteperiode i uddannelsen og i den overordnede støtteperiode for heltidsstuderende på en længere videregående uddannelse i de nordiske lande. I tabellen vises støtteperioden for en kandidatgrad normeret til 5 år (treårig bacheloruddannelse og toårig kandidatuddannelse). Det fremgår også, hvor mange måneder om året, der kan udbetales studiestøtte og hvornår i måneden, støtten udbetales.

Tabel 5
Støtteperiode, femårig kandidatuddannelse

	Støtteperiode i uddannelsen		Overordnet støtteperiode		Måneder i året med støtte	Udbetaling	Kommentar
	Antal måneder	Antal år	Antal måneder	Antal år			
Danmark	82	7	82	7	12	Forudbetalt den sidste bankdag måneden forinden, så støtten er disponibel den 1. i måneden.	Der gives støtte i form af stipendie og muligt lån i normeret tid (5 år) + 1 ekstra år ved forsinkelse + mulighed for 1 års ekstra støtte som slutlån i de sidste 12 måneder. ¹⁾ Støtteperioden omfatter sommerferier. Der er mulighed for udvidet støttetid ved forsinkelse.
Sverige	55 (240 uger)	6	55 (240 uger)	6	9 (40 uger). Normalt sept.-maj.	Forudbetalt den 25. måneden forinden eller den seneste bankdag inden da.	Den studerende kan blive forsinket i sit studie og få lov at beholde sin støtte. Der kan undtagelsesvist gives støtte udover 240 uger til videregående uddannelse.
Norge	66	6	88	8	11	Forudbetalt. Disponibel den 15. i måneden	Støtteperioden i uddannelsen består af normeret tid (5 år) + 1 år ved forsinkelse. Inden for den overordnede støtteperiode kan der som hovedregel gives lån og stipendie til universitets- og høyskoleuddannelse i 8 år. Perioden der kan gives lån og stipendie kan udvides med op til 4 år for studenter som tager ph.d.-uddannelse i udlandet. Perioden kan udvides når den studerende er forsinket i uddannelsen på grund af sygdom, fødsel eller nedsat funktionsevne og læringsmiljøet eller studiesituationen ikke er tilpasset den studerende.
Finland²⁾	48	5	54	5,5	9. Normalt sept.-maj.	Forudbetalt den 1. i måneden eller den derpå følgende bankdag	Man kan også få støtte i sommermånederne hvis man studerer i sommersemestret.
Island	82 (420 ECTS-point)	7	82 (420 ECTS-point)	7	9. Normalt sept.-maj.	Forudbetalt den 1. i måneden	Støtteperioden er bundet op på antallet af ECTS-point. Man kan modtage støtte indtil man har opnået 420 ECTS-point. Der er mulighed for 1 års yderligere støtte, svarende til 60 ECTS-point, på ph.d.-niveau. Man kan også få støtte i sommermånederne hvis man studerer i sommersemestret.
Færøerne	82	7	82	7	12	Bagudbetalt. Støtten bliver udbetalt sidst i måneden.	Man skal være startet senest den 15. i måneden for at være berettiget. Studieafgifter kan udbetales forud direkte til uddannelsesstedet.

Anm.: For heltidsstuderende uden særlige støttetillæg. Forbrug af støtte i uddannelsen fratrækkes i den overordnede støtteperiode.

1) Studerende med dansk studiestøtte kan modtage studielån (slutlån) i 12 måneder ud over uddannelsens normerede længde, hvis de påbegynder uddannelsen senest to år efter afslutningen af den adgangsgivende ungdomsuddannelse. For studerende som påbegynder uddannelsen senere, er støtteperioden i uddannelsen kun fem år dog med mulighed for slutlån i 24 måneder. Eftersom der er mulighed for stipendie og lån i seks år i den overordnede støtteperiode, bliver den samlede overordnede støtteperiode i så fald otte år.

2) Gælder for studerende som har påbegyndt deres studier efter den 1. august 2017.

Kilde: De nordiske landes studiestøtteadministrationer.

I de fleste nordiske lande udgør støtteperioden uddannelsens normerede tid med mulighed for et eller to års forsinkelse. I Sverige og Norge kan man modtage støtte i op til seks år til en femårig kandidatuddannelse, og i Danmark, Island og Færøerne kan man modtage støtte i op til 7 år, dvs. man kan blive to år forsinket og fortsat modtage studiestøtte. Finland adskiller sig ved, at det kun er muligt at modtage støtte i uddannelsens normerede tid.

Den overordnede støtteperiode er længst i Norge, hvor man kan modtage støtte i op til 8 år. I Danmark, Island og Færøerne er den overordnede støtteperiode 7 år, i Sverige 6 år og i Finland 5 ½ år. I Danmark og Færøerne udbetales studiestøtte i alle årets måneder og i Norge i 11 måneder. I de øvrige lande kan man ikke modtage støtte i sommerferien fra juni til august. Studiestøtten er forudbetalt i alle lande bortset fra Færøerne.

Tabel 6 viser en oversigt over, hvor meget stipendie og lån studerende maksimalt kan modtage i støtteperioden i uddannelsen. Som i tabel 5 anvendes de forhold, der gælder, hvis man læser en femårig kandidatuddannelse på heltid i beregningen.

Tabel 6**Maksimale støttebeløb til en femårig kandidatuddannelse, efter skat, DKK**

		Stipendie	Lån	I alt
Danmark	Støtteperiode	70 mdr. (6 år)	82 mdr. (7 år)	82 mdr. (7 år)
	Støttebeløb	381.447	331.055 ¹⁾	713.223
	Indeks	100	100	100
Sverige	Støtteperiode	240 uger (6 år)	240 uger (6 år)	240 uger (6 år)
	Støttebeløb	146.993	338.013	485.006
	Indeks	39	102	68
Norge²⁾	Støtteperiode	66 mdr. (6 år)	66 mdr. (6 år)	66 mdr. (6 år)
	Støttebeløb	174.236	348.472	522.708
	Indeks	46	105	73
Finland	Støtteperiode	48 mdr. (5 år)	48 mdr. (5 år)	48 mdr. (5 år)
	Støttebeløb	90.257	232.106	322.363
	Indeks	24	70	45
Island	Støtteperiode	36 mdr. (4 år)	36 mdr. (4 år)	36 mdr. (4 år)
	Støttebeløb	97.624	227.788	325.417
	Indeks	37	71	78
Færøerne	Støtteperiode	71 mdr. (6 år)	83 mdr. (7 år)	83 mdr. (7 år)
	Støttebeløb	318.364	258.069	576.433
	Indeks	83	78	81

Anm.: Baseret på takster fra studieåret 2020/2021. Der ses bort fra den årlige regulering af taksterne. Indeksret med Danmark = 100.

1) Inklusive 12 måneders slutlån i studieåret 2020/2021 fra august 2020 til juli 2021 = 99.407 kr.

2) En studerende som må bruge 6 år på at gennemføre en femårig uddannelse, vil ikke få fuld konvertering af lån til stipendie. Hvis den studerende har bestået mere uddannelse end det normerede antal studiepoint med støtte fra Lånekassen, eller senere består uddannelse uden lån og stipendie fra Lånekassen, kan dele af omgjøringslånet for det sidste år også konverteres til stipendie (uddanningsstipend). Beløbene som kan konverteres til stipendie vil være afhængig af, om den studerende består enkeltfag eller enkeltfag som fører til, at den studerende også består en ny uddannelse, som fører til en grad.

Kilde: De nordiske landes studiestøtteadministrationer.

Tabel 7 herunder viser til sammenligning hvor meget stipendie og lån, det højst er muligt at modtage i hele den overordnede støtteperiode til uddannelse på videregående uddannelsesniveau. Det vil sige den øvre grænse for, hvor meget studiestøtte man normalt kan modtage til en eller flere videregående uddannelser.

Tabel 7
Maksimalt støttebeløb i den overordnede støtteperiode for videregående uddannelse, efter skat, DKK

		Stipendie	Lån	I alt
Danmark	Støtteperiode	70 mdr. (6 år)	82 mdr. (7 år)	82 mdr. (7 år)
	Støttebeløb	381.447	331.055 ¹⁾	712.502
	Indeks	100	100	100
Sverige	Støtteperiode	240 uger (6 år)	240 uger (6 år)	240 uger (6 år)
	Støttebeløb	146.993	338.013	485.006
	Indeks	39	102	68
Norge	Støtteperiode	88 mdr. (8 år)	88 mdr. (8 år)	88 mdr. (8 år)
	Støttebeløb	278.777	418.166	696.944
	Indeks	73	126	98
Finland	Støtteperiode	54 mdr. (5 1/2 år)	54 mdr. (5 1/2 år)	54 mdr. (5 1/2 år)
	Støttebeløb	101.539	261.119	362.659
	Indeks	27	79	51
Island	Støtteperiode	82 mdr. (7 år)	82 mdr. (7 år)	82 mdr. (7 år)
	Støttebeløb	170.842	398.629	569.471
	Indeks	37	71	78
Færøerne	Støtteperiode	71 mdr. (6 år)	83 mdr. (7 år)	82 mdr. (7 år)
	Støttebeløb	318.364	258.069	576.433
	Indeks	83	78	81

Anm.: Baseret på takster fra studieåret 2020/2021. Der ses bort fra den årlige regulering af taksterne. . Indekseret med Danmark = 100.

1) Inklusive 12 måneders slutlån i studieåret 2020/2021 fra august 2020 til juli 2021 = 99.407 kr.

Kilde: De nordiske landes studiestøtteadministrationer.

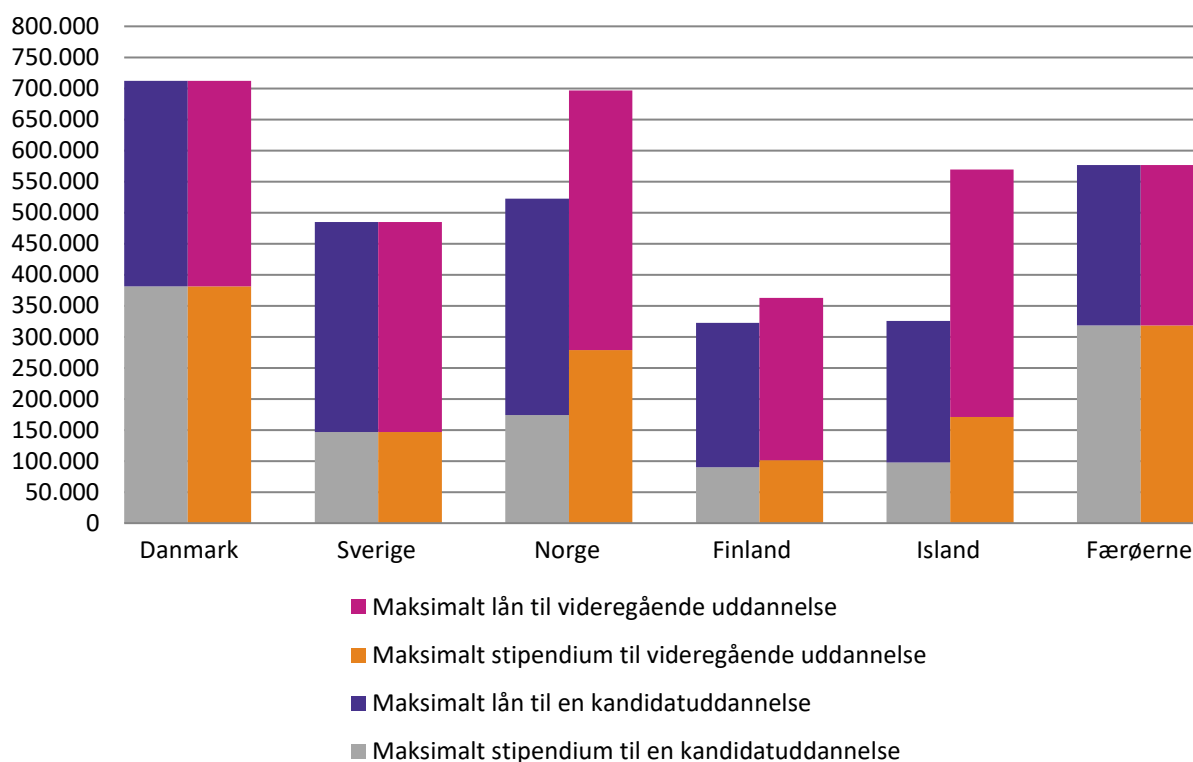
Hvis der ses på den mulige studiestøtte inden for den overordnede støtteperiode er støtten i Danmark og Norge niveauet det højeste i Norden på henholdsvis 712.502 kr. over 7 år og 696.944 kr. over 8 år. I Sverige er støttebeløbet på 485.006 kr. over tid noget lavere end i Danmark og Norge. Niveauet er lavest i Finland over tid, hvor studerende kun kan modtage studiestøtte i 5 ½ år.

Af figur 3 ses de maksimale støttebeløb til en kandidatuddannelse og i den overordnede støtteperiode i landene.

Figur 3

Maksimale støttebeløb til en femårig kandidatuddannelse og i den overordnede støtteperiode til videregående uddannelse, efter skat, DKK

Anm.: Baseret på takster fra studieåret 2020/2021. Der ses bort fra den årlige regulering af taksterne. De danske beløb er inklusive 12 måneders slutlån i studieåret 2020/2021 fra august 2020 til juli 2021 = 99.407 kr.

Kilde: De nordiske landes studiestøtteadministrationer.

5. Studiestøtte og lønindkomst

Da de studerende i Danmark og Finland skal betale skat af deres stipendie, anvender de som oftest deres skattefradrag på stipendiet. Studerende i de lande, hvor stipendiet er skattefrit, hvilket vil sige i Norge, Sverige, Island og Færøerne, kan anvende personfradrag på en eventuel lønindkomst fra et studiejob ved siden af deres uddannelse.

Med et erhvervsarbejde på 15 timer om ugen ved siden af studiet kan studerende i Sverige og Norge øge deres indkomst mest med henholdsvis 92.255kr og 79.910 kr. efter skat. Studerende i Danmark øgede deres indkomst mindst med 62.073 kr. Studerende i Danmark, Sverige og Norge har omtrent samme beløb til rådighed efter skat på omkring 170.000 kr. med et erhvervsarbejde på 15 timer om ugen, hvis de optager et fuldt studielån. Studerende i Sverige har det største samlede beløb på 172.838 kr. til rådighed. Det er 22.568 kr. mere end studerende i Island, som har det laveste samlede beløb.

Tabel 8

Maksimale støttebeløb for studerende med 15 timers erhvervsarbejde ugentligt, efter skat, DKK, studieåret 2020/2021

	Danmark	Sverige	Norge	Island	Færøerne
Stipendie efter skat	65.681	24.425	34.847	24.406	53.808
Lønindkomst efter skat	62.073	92.255	79.910	68.917	73.004
Indeks	100	149	129	71	118
Samlet indkomst efter skat (stipendie og løn)	127.754	116.680	114.757	93.323	126.812
Indeks	100	91	90	73	99
Muligt lån	38.608	56.158	52.271	56.947	30.180
Studiestøtte i alt	104.289	80.583	87.118	81.352	83.988
Indeks	100	77	84	78	81
Samlet studiestøtte og lønindkomst	166.362	172.838	167.028	150.270	156.992
Indeks	100	104	102	90	94

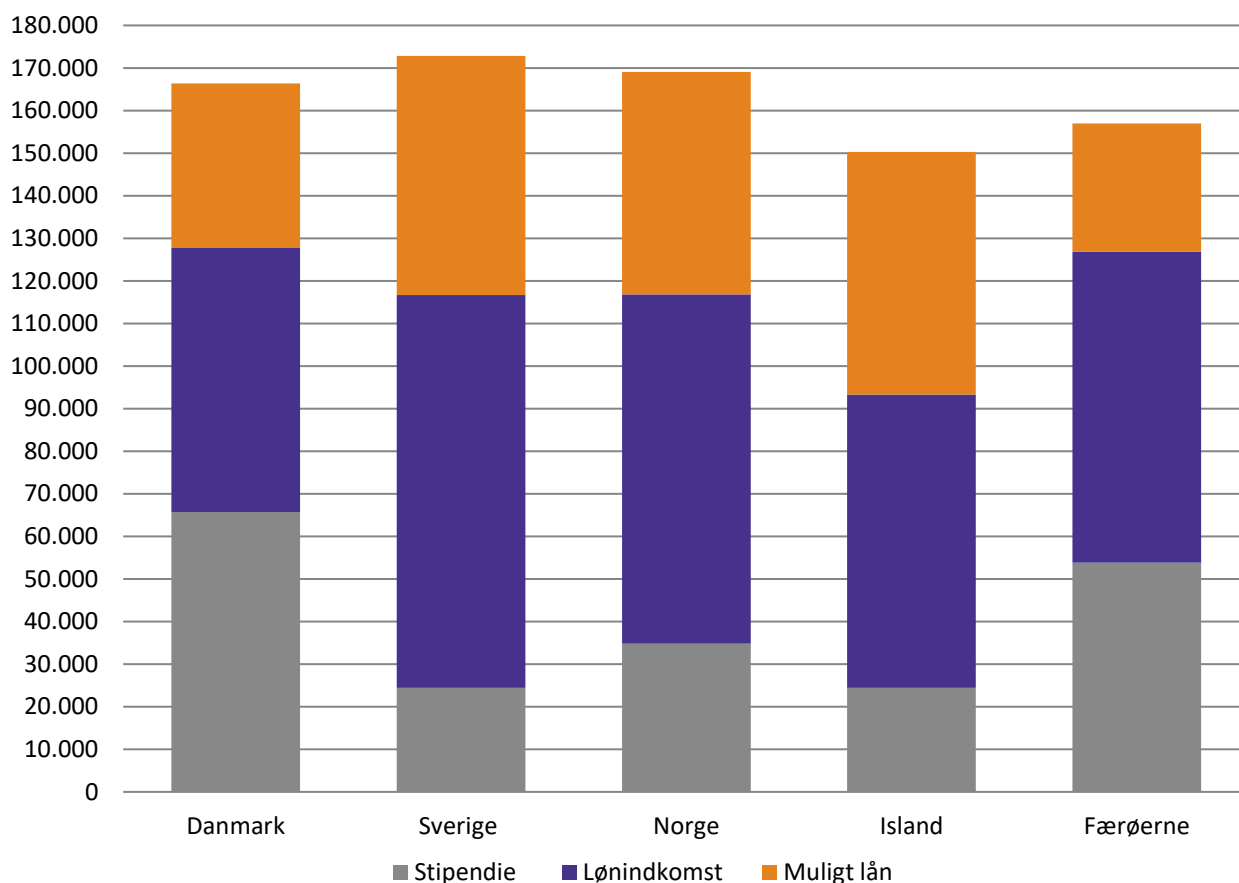
Anm.: Indeksset med Danmark = 100. Beregningen er foretaget med udgangspunkt i timelønssatsen for en studentermedhjælper, som er ansat i staten med to års anciennitet og arbejder 15 timer ugentligt (780 timer om året).

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Figur 4

Maksimale støttebeløb for studerende med 15 timers erhvervsarbejde ugentligt, efter skat, DKK, studieåret 2020/2021

Anm.: Timelønssats for en studentermedhjælper, som et ansat i staten med to års anciennitet og arbejder 15 timer ugentligt.
Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Tabel 9
Studerendes indkomst i pct. af en industriarbejders årsløn, 15 timers erhvervsarbejde ugentligt, efter skat, studieåret 2020/2021

	Danmark	Sverige	Norge	Island	Færøerne
Stipendie	23	11	12	11	28
lønindkomst efter skat	22	40	29	32	36
Samlet indkomst efter skat (stipendie og løn)	45	51	41	43	64
Lån	14	25	18	27	16
Studiestøtte og lønindkomst i alt	58	76	59	73	80

Anm.: Timelønssats for en studentermedhjælper, som er ansat i staten med to års anciennitet og arbejder 15 timer ugentligt.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Det fremgår af tabel 9, at den samlede indkomst fra studiestøtte og løn for studerende i Sverige, Island og Færøerne er på niveau set i forhold til en industriarbejders årsløn og udgør en større andel end i Danmark og Norge. Der er en relativ mindre effekt af at have et erhvervsarbejde for en studerende med dansk studiestøtte end studerende i andre nordiske lande, hvilket som beskrevet i det forudgående skyldes, at det danske stipendie er skattepligtigt, hvorfor et personfradrag kan anvendes på stipendiet frem for en eventuel lønindkomst ved siden af studiestøtten.

I de fleste nordiske lande er der fastsat en grænse for, hvor meget man må have i indkomst samtidig med, at man modtager studiestøtte. Indkomstgrænserne gennemgås i det følgende. Der er mellem de forskellige studiesystemer større og mindre variationer med hensyn til, hvordan indkomstbegrebet defineres, og hvor høj indkomstgrænsen er. Til følgende afsnit skal det bemærkes, at beskrivelserne af de forskellige studiesystemers gældende regler ikke er udtømmende.

5.1 Indkomstgrænser i de nordiske lande

I de fleste nordiske lande er der et loft for, hvor meget man må tjene, når man modtager studiestøtte, kaldet fribeløb eller indkomstgrænse. Indkomstgrænsen beregnes typisk for skatteåret på baggrund af, hvor meget studiestøtte den studerende modtager i årets løb. Dertil er der forskellige nationale regler for, hvordan indkomstgrænsen fastsættes.

Tabel 10 viser indkomstgrænsen i de forskellige lande baseret på, hvor mange måneder man modtager studiestøtte, jf. tabel 5. Tabellen tager udgangspunkt i, at man har været under uddannelse hele året og modtaget studiestøtte i hele den mulige støtteperiode.

Tabel 10

Årlig indkomstgrænse i de nordiske lande for studerende med studiestøtte i hele støtteperioden, før skat, DKK, 2021

	Indkomstgrænse	Årlig støtteperiode
Danmark	164.532	12 mdr.
Sverige ¹⁾	133.257	40 uger (10 mdr.)
Norge	137.742	11 mdr.
Finland	92.976	9 mdr.
Island	65.063 ²⁾	9 mdr.
Færøerne	240.000	12 mdr.

Anm.: Indkomstgrænsen gøres op for kalenderåret for støttemodtagere, som har fået studiestøtte hele året.

1) Den angivne indkomstgrænse for Sverige er for 2019. I 2020, 2021 og første halvår af 2022 fjernede man pga. situationen med COVID-19 midlertidigt reglerne for indkomstgrænser.

2) Indkomstgrænsen forhøjes, hvis den studerende har været på arbejdsmarkedet i mindst seks måneder op til studiernes start og ikke har været under uddannelse i det foregående semester. Har man gennemført 12 ECTS-point eller mere i det foregående semester, anses man som at have været under uddannelse.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

I det følgende gennemgås reglerne for hvert land i detaljer. Alle nævnte satser er de gældende satser for 2021 omregnet til danske kroner, medmindre andet er angivet.

5.1.1 indkomstgrænse i Danmark

I Danmark skelnes mellem en lav, mellem og høj månedlig indkomstgrænsesats. Satsen bestemmes af, om den studerende den pågældende måned er a) indskrevet på et uddannelsessted og modtager uddannelsesstøtte, er b) indskrevet på et uddannelsessted, men ikke modtager uddannelsesstøtte eller c) ikke er indskrevet på et uddannelsessted.

Den laveste månedlige sats er på 13.711 kr., den mellemste er på 20.088 kr. og den højeste er på 38.664 kr. Der gives en årlig forhøjelse af indkomstgrænsen på 29.053 kr. per barn under 18 år. Endelig har studerende, der modtager tillæg som følge af en funktionsnedsættelse (handicaptillæg) en nedsat indkomstgrænse på 3.338 kr. om måneden.

Indkomstgrænsen udregnes for kalenderåret og sammenstilles med indkomsten for skatteåret. I nogle tilfælde er der mulighed for, at man kun medregner de måneder, hvor man er under uddannelse.

Indkomst defineres som enhver positiv indkomst, der henføres til eller indgår i den studerendes personlige indkomst, kapitalindkomst samt skattepligtige aktieindkomst. Overstiger årsindkomsten grænsen for den årlige tilladte indkomst, er det forskellen plus et tillæg på syv pct., der skal tilbagebetales, men kun halvdelen af de første 11.019 kr.

I 2020 og 2021 har det været muligt for studerende med en særlig høj indkomst på grund af deltagelse i samfundskritiske funktioner i forbindelse med COVID-19-beredskabet, at kunne søge om at få deres fribeløb forhøjet. Der er indgået politisk aftale om at videreføre denne mulighed for 2022.

5.1.2 Indkomstgrænse i Sverige

I Sverige er indkomstgrænsen proportionel med, hvor mange uger der modtages studiestøtte, samt om man studerer på hel- eller deltid. Desto flere uger, der modtages studiestøtte, desto lavere er grænsen. Indkomstgrænsen udregnes per kalenderhalvår (januar-juni og juli-december), og alle skattepligtige indkomster bliver som udgangspunkt medregnet, herunder bl.a. løn, pensioner og aktie- og kapitalindkomst. To typiske semestre på 20 uger giver en indkomstgrænse på 133.257 kr. for indkomståret 2019. Tjener man mere end indkomstgrænsen, sænkes tildelingen af stipendie og lån proportionelt med, hvad der svarer til 61 pct. af det beløb, man har tjent for meget. I 2020, 2021 og første halvdel af 2022 blev reglerne for indkomstgrænser midlertidigt fjernet som følge af situationen med COVID-19.

5.1.3 Indkomst- og formuegrænse i Norge

Har man en indkomst over grænsen, bliver den del, der kan konverteres fra lån til stipendie (omgjøringslånet) reduceret, således at lånedelen bliver større, mens stipendiedelen bliver mindre.

I udgangspunktet udgør omgjøringslånet 40 pct. af studiestøtten, jf. afsnit 1.2.1, og foruden det almindelige stipendie er også stipendiet til forsørgere samt stipendie til studerende med en funktionsnedsættelse omfattet af reglerne. Det særlige stipendietillæg til studerende med en funktionsnedsættelse frafalder, hvis man har lønnet arbejde i den periode, hvor det modtages. For det almindelige stipendie og stipendie til forsørgere gælder, at hvis indkomstgrænsen overskrides, bliver stipendiedelen omgjort til lån med 5 pct. af det beløb, grænsen er overskredet med.

Hvis støttemodtageren har en person- og kapitalindkomst, der for indkomståret er højere end 137.742 kr., bliver omgøringslånet reduceret. Modtager man kun studiestøtte i syv måneder eller færre, hæves grænsen til 344.353 kr.

Modtager man forsikrings- eller pensionsydelse, der for indkomståret er højere end 73.700 kr., bliver omgøringslånet reduceret. Modtager man kun studiestøtte i syv måneder eller færre, hæves grænsen til 206.611 kr.

Yderligere sker der en reduktion på fem pct. i stipendiet til forsørgere, hvis støttemodtagerens ægtefælle i indkomståret har en person- og kapitalindkomst på mere end 310.805 kr.

Endelig sker der en reduktion i omgøringslånet, hvis man i indkomståret har en formue, der overstiger 313.365 kr. for enlige eller 601.843 kr. for studerende med ægtefælle eller samlever med fælles barn, hvor begge formuer regnes med. Formue omfatter værdi af det, man ejer, herunder eksempelvis værdi af fast ejendom, bankindsud samt aktier og andre værdipapirer, mens gæld som eksempelvis lån fra Lånekassen og realkreditlån trækkes fra.

Også i Norge har det været gjort undtagelser i 2020 og 2021 for enkelte studentergrupper pga. Covid-19. Det gælder blandt andet studerende, som har arbejdet ekstra i sundheds- og omsorgssektoren.

5.1.4 Indkomstgrænse i Finland

I Finland er den årlige indkomstgrænse på 92.976 for studerende, der modtager studiestøtte i hele den årlige støtteperiode. Man kontrollerer kun indkomsten i de måneder, hvor man har været under uddannelse, som ellers udregnes på årsbasis og omfatter skattepligtige indkomster, herunder bl.a. løn, pensioner, og kapitalindkomst.

5.1.5 Indkomstgrænse i Island

I Island er den årlige indkomstgrænse på 65.063 kr. Har man har været på arbejdsmarkedet i seks måneder eller mere i det forudgående studieår, forhøjes indkomstgrænsen. Har man i det forudgående studieår gennemført 12 ECTS-point eller flere, betragtes man som at have været under uddannelse, hvorfor indkomstgrænsen derfor ikke forhøjes. Ved overskridelse af indkomstgrænsen, bliver studielånene reduceret med det, der svarer til 45 pct. af indkomsten over indkomstgrænsen.

Hvis man har fået for meget udbetalt, kræves lånet tilbage, så snart dette registreres. Den islandske studiestøtteadministration rejser hvert år omkring 300 tilbagebetalingskrav på baggrund af oplysninger om låntageres indkomster fra skattemyndigheden eller af andre årsager. Støttemodtagerne kan vælge at betale hele beløbet tilbage på en gang, trække beløbet fra i næste års studielån, eller få lavet et specielt gældsbrev efter aftale med en bank.

Indkomst defineres som lønindkomst, arbejdsløshedsdagpenge, sociale ydelser og pension fra socialforsikringsinstitutionerne og pensionskasserne og så videre. Renteindkomster, kapital- og aktieindkomst tæller ikke som indkomst.

5.1.6 Indkomstgrænse i Færøerne

I Færøerne er den årlige indkomstgrænse på 240.000 kr. De studerende kan have en gennemsnitlig månedlig indkomst på op til 20.000 kr. om måneden uden at dette påvirker studiestøtten. En gennemsnitlig månedlig indkomst på mere end 20.000 kr. om måneden medfører en reduktion af studiestøtten med 10 pct. for hver 1000 kr. Det vil sige, at en gennemsnitlig månedlig indkomst på 25.000 kr. reducerer studiestøtten med 50 pct. Ved en gennemsnitlig månedlig indkomst på mere end 29.000 kr. frafalder retten således til at kunne modtage studiestøtte.

5.2 Indkomstfordeling

Tabel 11 viser den årlige indkomst ved siden af studiestøtten udregnet som det gennemsnitlige beløb for alle studerende på videregående uddannelser, der har været studieaktive hele året og modtaget støtte mindst en gang i årets løb.

Antallet af støttemodtagere er angivet i procent fordelt på indkomstintervaller i Danmark, Sverige, Norge, Finland og Island før skat. I tabellen indgår således også støttemodtagere, der ikke, eller kun i meget begrænset omfang, har erhvervsarbejde ved siden af studiet.

Tallene markeret med fed viser, hvor mange af støttemodtagerne, der har en indkomst svarende til, at de arbejder 15 timer ugentligt. I alle lande bortset fra Danmark, har mere end halvdelen af støttemodtagerne en indkomst, som svarer til, at de arbejder mindst 15 timer om ugen.

Tabel 11**Støttemodtagere fordelt på indkomstintervaller i pct. af samlet antal støttemodtagere, videregående uddannelse, eksklusive stipendie, før skat, DKK**

	Danmark		Sverige ¹⁾		Norge ²⁾		Finland		Island	
Årlig indkomst	Pct.	Akk.	Pct.	Akk.	Pct.	Akk.	Pct.	Akk.	Pct.	Akk.
Fra 0 til 999 kr.	20,7	100	10	100	7	100	8	100	5	100
Fra 1000 kr. til 24.999 kr.	19,4	79,3	8,8	90	14,9	93	12	92	4,4	95
Fra 25.000 kr. til 49.999 kr.	15,4	59,9	10,2	81,2	19,1	78,1	16	80	8,1	90,6
Fra 50.000 kr. til 74.999 kr.	14,3	44,5	15,3	71	16,9	59,1	17	63	13,5	82,5
Fra 75.000 kr. til 99.999 kr.	11,8	30,2	15	55,7	12,9	42,1	13	46	13,5	69
Fra 100.000 kr. til 124.999 kr.	8,3	18,3	11,5	40,7	9	29,2	9	33	11,3	55,5
Fra 125.000 kr. til 149.999 kr.	5,2	10	8,2	29,2	6,2	20,2	7	24	9,2	44,2
Fra 150.000 kr. til 174.999 kr.	3,2	4,8	6	20,9	3,9	14,1	5	17	8,8	35
Fra 175.000 kr. til 199.999 kr.	0,7	1,6	4,5	14,9	2,3	10,1	3	12	6,5	26,2
Fra 200.000 kr. til 224.999 kr.	0,3	0,9	3,2	10,4	1,5	7,8	3	9	5,5	19,7
Fra 225.000 kr. til 249.999 kr.	0,2	0,5	2,3	7,2	1,1	6,3	2	6	4	14,2
Mere end 250.000 kr.	0,4	0,4	4,9	4,9	5,1	5,1	4	4	10,2	10,2
I alt, pct.	100	0	100	0	100	0	100%	0%	100	0
Antal støttemodtagere	146.025		129 748		127 530		180 572		6.220	
Gennemsnitlig indkomst	52.761		48.622		112 742		88.572		124.456	
Medianindkomst	40.692		41.724		82 636		- ³⁾		104.802	

Anm.: For Danmark og Island er oplysningerne for 2020, og for Sverige, Norge og Finland er oplysningerne for 2019.

Oplysningerne gælder for studerende ved videregående uddannelser, der har modtaget støtte i løbet af året og har været studieaktive i 12 måneder og som ikke har været på orlov, i lønnet praktik eller modtaget anden offentlig støtte end studiestøtte. Oversigten viser indkomsten for både ude- og hjemmeboende. Oversigten inkluderer studerende, der læser på deltid. Indkomst er lig med positiv personlig indkomst, positiv kapitalindkomst og positiv aktieindkomst fratrullet arbejdsmarkedsbidrag og stipendie.

1) Data for Sverige er kun for studerende med mindst 20 ugers studiestøtte i første halvår af 2019 og mindst 20 ugers studiestøtte i andet halvår af 2019 eksklusive udlandsstuderende., Anvendt valutakurs: 100 DKK = 71,04 SEK

2) I Norge indhentes der kun indkomstoplysninger vedrørende støttemodtagere, der har fået omgjøringslån, og som derfor er udeboende. Anvendt valutakurs: Oplysningerne 100 DKK = 75,797 NOK.

3) For Finland foreligger ikke oplysninger om medianindkomsten i studiestøttesystemet.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Da oversigten i tabel 11 kun viser støttemodtagere, der har været studieaktive hele året, indgår de støttemodtagere, som har påbegyndt eller afsluttet deres uddannelse i løbet af det pågældende kalenderår ikke i opgørelsen. Antallet af støttemodtagere, der indgår i oversigten, er derfor begrænset set i forhold til det fulde antal studerende, som har modtaget studiestøtte til en videregående uddannelse i kalenderåret.

Af nedenstående tabel 12, 13 og 14, som indeholder de studerendes egne oplysninger om, hvor meget de arbejder, ses det i overensstemmelse med ovenstående, at de danske studerende arbejder færre timer end de studerende i de øvrige lande. I Sverige og Norge arbejder henholdsvis 27,4 pct. og 44,3 pct. af de studerende mere end 20 timer ugentligt i undervisningsperioden, mens tallet er 12,5 pct. i Danmark. I Island er der den største andel af studerende, som arbejder meget, idet 51 pct. arbejder mere end 20 timer ugentligt.

Samtidig har over halvdelen af de islandske studerende et fast arbejde ved siden af studierne mod kun en tredjedel af de studerende i Sverige og Finland.

Tabel 12

Antal arbejdstimer om ugen i undervisningsperioden på videregående uddannelser, kun studerende med lønnet beskæftigelse, udeboende, pct., 2018

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
1 - 5 timer om ugen	7,3	12,0	6,0	2,1	3,1
6- 10 timer om ugen	29,1	32,5	19,8	8,6	16,9
11 - 15 timer om ugen	32,0	12,8	15,2	10,5	11,8
16 - 20 timer om ugen	19,1	15,3	14,7	14,2	17,2
Mere end 20 timer om ugen	12,5	27,4	44,3	64,5	51,0
I alt	100	100	100	100	100

Anm.: Spørgsmål: Hvor mange timer bruger du på lønnet arbejde på en typisk uge i den nuværende undervisningsperiode?

Kilde: Eurostudent VII, 2018-2021

Tabel 13

Gennemsnitligt antal arbejdstimer om ugen i undervisningsperioden på videregående uddannelser, kun studerende med lønnet beskæftigelse, udeboende, 2018

	Danmark	Sverige	Norge	Island
Gennemsnitligt antal arbejdstimer	14,6	17,3	22,2	24,7
Median	14,0	12,0	20,0	22,0

Anm.: Spørgsmål: Hvor mange timer bruger du på lønnet arbejde på en typisk uge i den nuværende undervisningsperiode?

Kilde: Eurostudent VII, 2018-2021

Tabel 14
Andel af studerende med lønnet beskæftigelse i undervisningsperioden på videregående uddannelser, udeboende, pct., 2018

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
Studerende med fast, betalt arbejde eller lønnet praktik i undervisningsperioden	40,1	26,3	53,0	35,9	56,4
Studerende med periodevist, betalt arbejde eller lønnet praktik i undervisningsperioden	25,2	23,6	18,7	21,1	15,4
I alt, studerende i periodevist eller fast arbejde i undervisningsperioden	65,3	49,9	71,7	57,0	71,8
Studerende uden betalt arbejde eller lønnet praktik i undervisningsperioden	34,7	50,1	28,2	42,9	28,2
I alt	100	100	100	100	100

Kilde: Eurostudent VII, 2018-2021

5.3 De studerendes egen vurdering af deres indkomst

Tabel 15 viser de studerendes egen vurdering af deres gennemsnitlige månedlige indkomst. Økonomisk støtte i form af udgifter, der bliver betalt af et familiemedlem, en partner/ægtefælle eller lignende, er inddraget som en del af det samlede indkomstgrundlag.

Tabel 15
Studerendes egen vurdering af gennemsnitlige månedlige indkomst, udeboende, efter skat, DKK, 2016

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
Økonomisk støtte fra familie, partner/ægtefælle eller lignende i form af betalte udgifter	1.491	1.263	1.126	1.345	4.116
Økonomisk støtte fra familie, partner/ægtefælle eller lignende i form af direkte støtte	617	797	830	1.221	3.189
National offentlig studiestøtte, lån	602	2.974	4.732	691	3.565
National offentlig studiestøtte, stipendier	4.715	1.552	59	2.105	67
Offentlig eller privat studiestøtte fra andre lande end værtsland samt fra internationale enheder (eksempelvis EU)	85	205	29	172	68
Løn fra nuværende arbejde	1.923	3.298	5.739	3.785	7.218
Løn fra tidligere arbejde (eksempelvis opsparing)	172	491	412	691	1.524
Anden offentlig støtte (boligstøtte, børnepenge, mv.)	213	236	455	784	621
Anden privat (studie-)støtte, som ej skal tilbagebetales (fonde, legater mv.)	73	154	173	78	147
Anden privat (studie-)støtte, som skal tilbagebetales (eksempelvis private lån)	33	57	38	120	314
I alt gennemsnitlig månedlig indkomst	9.924	11.027	13.591	10.992	20.830

Anm.: Spørgsmål: Hvis du tænker på din gennemsnitlige månedlige indkomst; hvilke kilder kommer din indkomst så fra?

Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

Da der er tale om gennemsnitlige beløb baseret på oplysninger fra Eurostudents spørgeskemaundersøgelse, afviger beløbene fra rapportens konkrete opgørelser af indkomst og maksimale støttebeløb. Som det fremgår, angiver de studerende i Norge at de kun modtager 59 kr. om måneden i stipendier mod 4.732 kr. i studielån. Der tages dermed ikke højde for, at 40 pct. af lånet konverteres, hvis de studerende gennemfører det normerede antal ECTS-point. Tabel 24 viser de studerendes egen vurdering af deres månedlige indkomst angivet i procent.

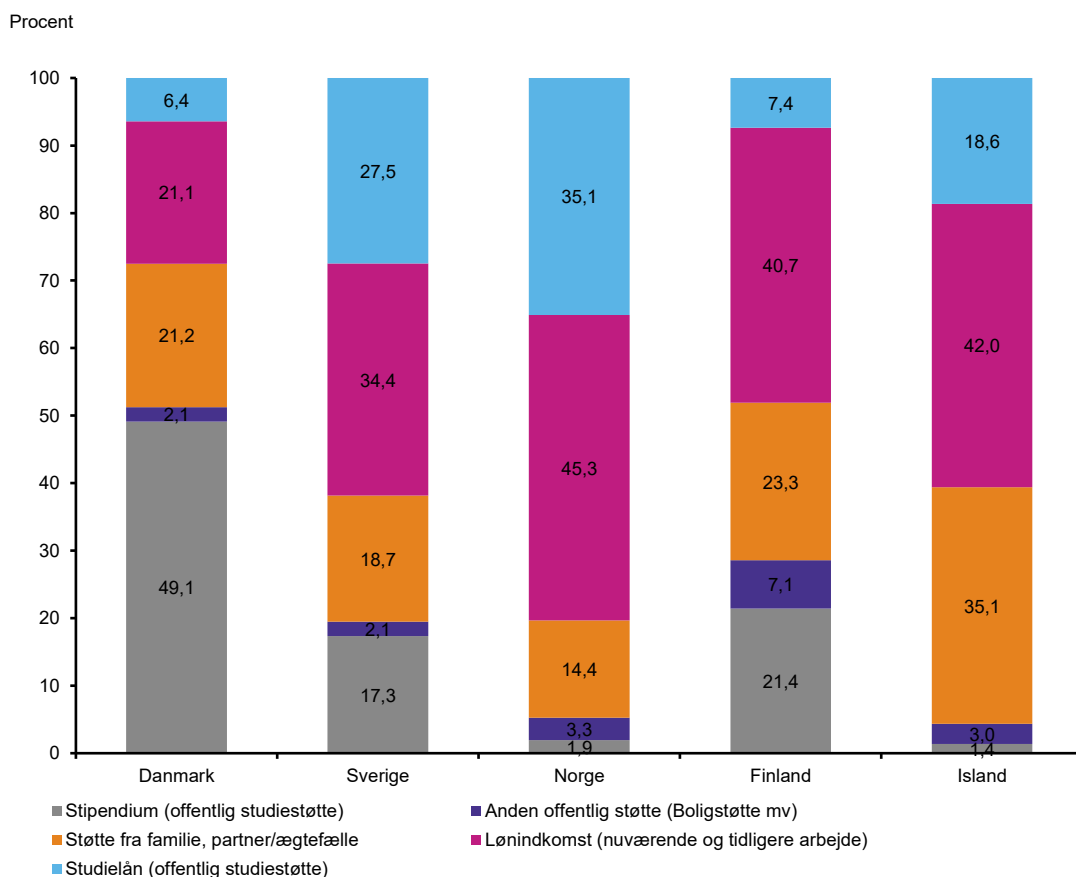
Tabel 16

Studerendes egen vurdering af gennemsnitlige månedlige indkomst, udeboende, efter skat, pct., 2016

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
Økonomisk støtte fra familie, partner/ægtefælle eller lignende i form af betalte udgifter	15,0	11,5	8,3	12,2	19,8
Økonomisk støtte fra familie, partner/ægtefælle eller lignende i form af direkte støtte	6,2	7,2	6,1	11,1	15,3
National offentlig studiestøtte, lån	6,1	27,0	34,8	6,3	17,1
National offentlig studiestøtte, stipendier	47,5	14,1	0,4	19,2	0,3
Offentlig eller privat studiestøtte fra andre lande end værtsland samt fra internationale enheder (eksempelvis EU)	0,9	1,9	0,2	1,6	0,3
Løn fra nuværende arbejde	19,4	29,9	42,2	34,4	34,7
Løn fra tidligere arbejde (eksempelvis opsparing)	1,7	4,5	3,0	6,3	7,3
Anden offentlig støtte (boligstøtte, børnepenge mv.)	2,1	2,1	3,3	7,1	3,0
Anden privat (studie-)støtte, som ej skal tilbagebetales (fonde, legater mv.)	0,7	1,4	1,3	0,7	0,7
Anden privat (studie-)støtte, som skal tilbagebetales (eksempelvis private lån)	0,3	0,5	0,3	1,1	1,5
I alt gennemsnitlig månedlig indkomst	100	100	100	100	100

Anm.: Spørgsmål: Hvis du tænker på din gennemsnitlige månedlige indkomst; hvilke kilder kommer din indkomst så fra?

Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

Figur 5
Studerendes egen vurdering af gennemsnitlige månedlige indkomster udeboende, efter skat, pct., 2016

Anm.: Spørgsmål: Hvis du tænker på din gennemsnitlige månedlige indkomst; hvilke kilder kommer din indkomst så fra?
 Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

Som det fremgår, er det national offentlig studiestøtte, lønindkomster og økonomisk støtte fra familie mv., der primært udgør den gennemsnitlige månedlige indkomst.

Økonomisk støtte fra familie mv. i form af betalte udgifter og direkte støtte udgør for studerende i Island sammenlagt 35,1 pct. af deres gennemsnitlige månedlige indkomst, hvor det til sammenligning i Norge kun er 14,4 pct. Ifølge Eurostudent-undersøgelsen er der således stor forskel på, i hvor høj grad de studerende bliver understøttet af deres familie og omgangskreds.

6. Deltidsuddannelse, studietakt og forsinkelse

I Sverige og Norge kan man i modsætning i de øvrige lande få studiestøtte, selvom man studerer på deltid. Af tabel 2 fremgår antallet af støttemodtagere på de videregående uddannelser, som modtager støtte til studier på fuld tid og deltid i Norden.

Tabel 17
Antal støttemodtagere, videregående uddannelse på fuld tid og deltid, 2020

	Danmark	Sverige ¹⁾	Norge ²⁾	Finland	Island	Færøerne
Fuldtidsuddannelse	295.328	301.336	170.844	186.511	6.220	1.018
Deltidsuddannelse	n/a	43.675	15.036	n/a	n/a	n/a
I alt	295.328	345.011	185.880	186.511	6.220	1.018

Anm.: Oversigten omfatter antallet af studerende som har modtaget studiestøtte til videregående uddannelse mindst én gang i 2020.

1) Individuelle støttemodtagere kan optræde flere i opgørelsen, hvis støttemodtageren både har modtaget støtte til deltidsuddannelse og fuldtidsuddannelse det samme år. Det totale antal støttemodtagere kan derfor være lavere. Antallene er eksklusive studerende i udlandet.

2) Gælder for studieåret 2019/2020.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

I de forskellige studiestøttesystemer kan der skelnes mellem uddannelser, der er *udbudt* som heltidsuddannelser eller deltidsuddannelse og så den studietakt, man studerer med, og som i sig selv kan være på heltid eller deltid. Desuden kan der skelnes mellem studietakt og forsinkelse i støttemæssigt henseende.

- Om en uddannelse er udbudt på heltid eller deltid, vedrører undervisningens generelle tilrettelæggelse. Samtlige nordiske lande har tilsluttet sig det europæiske ECTS-system¹⁰, der indebærer, at en uddannelse defineres som værende på heltid, hvis den er tilrettelagt med en studiebelastning svarende til 60 ECTS-point per studieår. Uddannelser, som er udbudt med en generel tilrettelæggelse af undervisningen på mindre end 60 ECTS-point per studieår, er udbudt som deltidsuddannelse. I nogle studiestøttesystemer tildeles ikke støtte til videregående uddannelser, der er udbudt på deltid. Det gælder i Danmark, Finland og Færøerne.
- Studietakten defineres som den enkelte studerendes gennemsnitlige studiebelastning i ECTS-point over tid. I Sverige og Norge gradueres det efter studietakten, hvor meget

¹⁰ European Credit Transfer and Accumulation System.

den enkelte får i studiestøtte. Det indebærer eksempelvis, at man kan modtage det samme i studiestøtte på en heltidsuddannelse, hvor man studerer med en nedsat studiebelastning, som man kan modtage på en deltidsuddannelse med fuld studiebelastning. Hvis man for eksempel kun er tilmeldt eksamener svarende til 15 ECTS-point for et semester på en heltidsuddannelse, eller hvis man studerer på en deltidsuddannelse udbudt med 15 ECTS-point per semester og er tilmeldt alle eksamener, modtager man ca. halvdelen af det fulde støttebeløb.

- I alle landene er der en grænse for, hvor forsinket man må være, hvis man skal være berettiget til studiestøtte. Hvor studietakten angiver studiebelastningen i en periode med støtte, angiver forsinkelsen bestående eksamensaktiviteter sammenholdt med, hvor længe man har modtaget studiestøtte. Forsinkelse defineres som den gennemsnitlige progression, hvormed den enkelte studerende består eksamensaktiviteter målt i ECTS-point set i forhold til de måneder, hvor den studerende har modtaget studiestøtte. Det vil sige, hvor langt man er i sit uddannelsesforløb i forhold til forbruget af studiestøtte. 5 ECTS-point svarer til en månedlig udbetaling af studiestøtte på en heltidsuddannelse. I Danmark, Sverige, Finland og Island udregnes forsinkelsen i den uddannelse, man modtager støtte til, mens den i Norge og Færøerne udregnes efter den støtte, som man har modtaget til videregående uddannelser samlet set, jf. tabel 5. I Island defineres forsinkelse alene efter studietakt. I alle lande skal den studerende i udgangspunktet være studieaktiv for at modtage studiestøtte til sin uddannelse.

Tabel 18
Regler vedrørende deltidsuddannelse, studietakt og forsinkelse

	Studiestøtte til deltidsuddannelse	Støttebeløbets størrelse afhænger af studietakten	Krav for at være støtteberettiget
Danmark	-	-	Forsinkelse på højst 30 ECTS i forhold til forbrugt støtte i den uddannelse, man modtager støtte til.
Sverige	+	+	Studietakt på mindst 0,75 ECTS per uge (15 ECTS per semester). De første 40 uger skal man bestå 62,5 pct. af de tilmeldte ECTS. for fortsat at modtage støtte i uddannelsen. Herefter skal man bestå 75 pct.
Norge	+	+	Forsinkelse på højst 60 ECTS i forhold til forbrugt støtte til uddannelse i det hele taget.
Finland	-	-	5 ECTS per støttemåned og 20 ECTS per studieår med støtte.
Island	-	-	Studietakt på mindst 22 ECTS per semester.
Grønland	-	-	Forsinkelse på højst 60 ECTS i forhold til forbrugt støtte i den uddannelse, man modtager støtte til
Færøerne	-	-	Forsinkelse på højst 60 ECTS i forhold til forbrugt støtte til uddannelse i det hele taget.

Anm.: Studietakten defineres som studiebelastning i en periode med støtte. I Sverige og Norge gradueres støttebeløbet efter studietakten både på uddannelse udbudt på heltid- eller deltid. Forsinkelse defineres som beståede eksamensaktiviteter sammenholdt med, hvor længe man har modtaget støtte.

Kilde: De nordiske landes studiestøtteadministrationer

6.1.1 Danmark

I Danmark er det kun muligt at modtage studiestøtte til heltidsuddannelse og under forudsætning af, at man højst er 30 ECTS-point forsinket i forhold til det antal måneder, man har modtaget støtte i uddannelsen. Hvis man f. eks. har modtaget støtte i 18 måneder, svarende til 90 ECTS-point, skal man mindst have bestået eksamener svarende til 60 ECTS-point. Forsinkelse opgøres kun for den uddannelse, man modtager støtte til, og overføres derfor ikke mellem uddannelser. Det er Uddannelses- og Forskningsstyrelsen (UFS), der afgør, om de studerende opfylder betingelserne. Er man forsinket, stoppes udbetalingen af studiestøtte, indtil man har gennemført tilstrækkelig mange eksamener, hvorefter der skal ansøges om studiestøtte igen. Når forsinkelse i studiet opgøres, ses der bort fra måneder, hvor man ikke har modtaget studiestøtte samt måneder, hvor man har fået ekstra støtte som følge af fødsel eller sygdom.

6.1.2 Sverige

I Sverige er det muligt at modtage studiestøtte til deltidsuddannelse. Der er 43.675 deltidsstuderende i Sverige på de videregående uddannelser, svarende til ca. 13 pct. af alle studerende på videregående uddannelser. Studietakten opgøres som et gennemsnit af studiebelastningen per uge, og støtte tildeles under forudsætning af, at man er tilmeldt

eksamener svarende til mindst 0,75 ECTS-point om ugen. Det afhænger af studiebelastningen, om man er berettiget til det fulde støttebeløb.

Hvis man eksempelvis kun tilmelder sig eksamener svarende til 0,75 ECTS-point per uge (dvs. 15 ECTS-point per semester), får man kun ca. det halve i studiestøtte.

Tabel 19

Faste procentsatser for tildeling af studiestøtte efter studietakt i Sverige

ECTS-point per uge	Procentsats
1,5 ECTS	100 pct. støtte
1,125 ECTS	75 pct. støtte
0,75 ECTS	50 pct. støtte

Kilde: Centrala studiestödsnämnden (CSN), Sverige

Der er desuden et krav om, at man skal bestå en vis andel af sine eksamener for fortsat at være støtteberettiget. De første 40 uger, svarende til ét studieår, skal man bestå 62,5 pct. af de tilmeldte eksamener som heltidsstuderende, svarende til 37 ECTS-point. Herefter skal man bestå 75 pct. af de tilmeldte eksamener, svarende til 45 ECTS-point. Får man studiestøtte til ét års heltidsstudie, skal man altså bestå mindst 45 ECTS for fortsat at modtage studiestøtte.

Studietakten beregnes efter den enkelte støttemodtagers progression hvert semester. Hvis et semester varer mere end 20 uger med en studiebelastning svarende til 30 ECTS-point, har man ret til 100 pct. af støtten til de første 20 uger, og derefter modtager man ikke støtte til den sidste del af semestret.

6.1.3 Norge

I Norge var det tidligere en forudsætning, at man havde en studiebelastning på mindst 50 pct., svarende til 15 ECTS-point per semester, for at modtage studiestøtte. Fra og med studieåret 2020/2021 gives der også lån og stipendie til studerende som har en lavere studiebelastning end 50 pct. Det er fortsat et krav, at man ikke er mere end 60 ECTS-point forsinket i forhold til det antal måneder, man har modtaget støtte til en eller flere uddannelser. Tabel 20 viser en oversigt over antallet af støttemodtagere, der har fået studiestøtte til videregående uddannelse på heltid og deltid i Norge. I modsætning til f.eks. Danmark og Grønland skelnes der ikke mellem, hvordan uddannelsen er udbudt og støttemodtagerens studietakt.

Tabel 20
Antal støttemodtagere der læser på heltid og deltid, Norge

	2017/2018	2018/2019
Antal heltidsstuderende	167.342	168.534
Antal deltidstuderende	14.081	15.797
I alt	181.423	184.331

Kilde: Lånekassen, Norge

Forsinkelse opgøres også for tidligere uddannelser. Man tager sin eventuelle forsinkelse med sig, hvis man skifter uddannelse. Hvis man er forsinket, stoppes udbetalingen af studiestøtte, indtil man har gennemført tilstrækkelig mange eksamener. Ny støtte kan gives fra semestret efter forsinkelsen er indhentet. Forsinkelse udregnes i forbindelse med ansøgninger om studiestøtte på baggrund af eksamensresultater. Der ses bort fra forsinkelse på grund af sygdom, fødsel eller nedsat funktionsevne.

Ligesom i Sverige afhænger det i Norge af studietakten, om man kan tildeles det fulde støttebeløb. Tidligere blev støtten tildelt efter en fast procentsats, men beregningsprincippet blev ændret i 2020/2021, så en studerende på en deltiduddannelse har ret til lån og stipendie ud fra den procentandel af en fuldtidsuddannelse, som den studerende tager. F.eks. har en studerende, som tager 60 pct. af en fuldtidsuddannelse ret til 60 pct. af det støttebeløb, som en heltidsstuderende får.

Der er muligt at modtage støtte til flere uddannelser. Man kan altså kombinere flere uddannelser med en studietakt på deltid for at opnå en studietakt på heltid. Man kan højst få støtte til en studietakt på heltid, dvs. 30 ECTS-point per semester eller mere. Konvertering af lån til stipendie sker fortløbende efterhånden som Lånekassen modtager oplysninger årsopgørelsen fra skattemyndigheden (Skatteetaten) samtidig med, at indkomsten behøvsprøves i forhold til indkomstgrænsen.

Hvis man ikke består alle eksamener i første omgang, kan man indtil fire år efter, at studiestøtten blev udbetalt, få konverteret lån til stipendie. Der er altså ikke et krav om, at man skal gennemføre uddannelsen inden for normeret tid for at have ret til stipendiet. Fristen indebærer, at lånet kan konverteres op til fire år bagud i tid eller op til fire år frem i tid, regnet fra det kalenderår, hvor eksamener er bestået.

Forældelsesperioden på fire år betyder, at lånet for den ældste periode konverteres først, hvis man indhenter forsinkelse ved at bestå flere eksamener, end man modtager støtte for

i en periode efter, at forsinkelsen er indtruffet. Hvis man består flere eksamener per semester, kan man spare op til en eventuel senere forsinkelse.

6.1.4 Finland

Der tildeles kun studiestøtte til heltidsuddannelse og under forudsætning af, at minimumskravet til studietakten opfyldes. Har man registeret sig som studieaktiv (närvarende), kan man selv bestemme studieprogressionen, men for at være støtteberettiget skal den studerende bestå eksamener svarende til mindst fem ECTS-point per måned i støtteperioden og mindst 20 ECTS-point hvert studieår uanset antallet af støttemåneder. Hvis man modtager studiestøtte i bare en måned, skal man gennemføre mindst 20 ECTS-point. Folkepensionsanstalten (FPA) kontrollerer studietakten hver oktober for det forudgående studieår. Muligheden for studielånskompensation har generelt øget studieprogressionen, jf. afsnit 9.4.

6.1.5 Færøerne

I Færøerne er det kun muligt at få studiestøtte til heltidsuddannelser, og hvis man er studieaktiv. Man er studieaktiv, så længe man ikke er mere end 60 ECTS-point forsinket i sit uddannelsesforløb. Derudover skal den studerende møde til undervisningen og gå til de eksaminer efter de regler, der er gældende på uddannelsesstedet. Det er uddannelsesstederne, der kontrollerer og bekræfter de studerendes studieaktivitet. Dispensation gives for barsel og adoption.

7. Indirekte støtte

For de fleste nordiske lande er der fastsat forskellige former for indirekte støtteformer til studerende. Det bemærkes, at gennemgangen af indirekte støtteformer ikke er udtømmende.

I flere af de nordiske lande kan man få rabat på transport, når man modtager studiestøtte. I Danmark tilbydes befordringsrabat på månedskort til ubegrænsede rejser mellem bopæl og uddannelsessted. For studerende på videregående uddannelser er prisen (egenbetaling) for 30 dage fra 625,50kr. og op. Der gives desuden undtagelsesvist støtte (kilometerpenge) til anden transport end offentlig transport for studerende, der har særlig lang transport eller transporttid. I Norge varierer reglerne for transportrabat fra by til by. I Oslo gives f. eks. 40 pct. rabat på månedskort til bus, sporvogn, båd og T-bane (tunnelbane). I Island får studerende over 18 år nedsat prisen på deres månedskort til bussen med 109 kr. På Færøerne tilbydes gratis transport mellem uddannelsessted og bopæl en gang om dagen.

For både Sverige og Finland bliver der samtidig med studiestøtten indbetalt til en pensionsordning. I Sverige betragtes stipendiedelen som en pensionsgivende indkomst. Centrala studiestödsnämnden (CSN) indbetaler derfor et pensionsbidrag på 25,53 pct. af stipendiedelen til studerende på videregående uddannelse.

Tabel 21
Pensionsbidrag for støttemodtagere i Sverige, DKK, 2018

	Nedre aldersgrænse for at modtage pensionsbidrag	Indtjeningsperiode	Pensionsbeløb per måned
Videregående uddannelse	n/a	6 år	662
Ungdomsuddannelse	20 år	2-3 år	
Generelt bidrag	-	-	662
Forhøjet bidrag	-	-	1.465
Grundskole	20 år	1-2,5 år	
Generelt bidrag	-	-	662
Forhøjet bidrag	-	-	1.465

Anm.: Pensionsindbetalinger i Sverige fordelt på uddannelsesniveau. Støttemodtagere, som er mindst 20 år, kan modtaget et forhøjet bidragsbeløb på grundskole eller gymnasialt niveau. Bidragsniveauet beror blandt andet på tidligere uddannelse, alder og hvorvidt personen er arbejdsløs. Der er desuden et mindre antal støttemodtagere inden for pædagogisk supplering for lærere (kompletterende pædagogisk utbildning), som modtager det forhøjede bidrag.

Kilde: Centrala studiestödsnämnden (CSN)

I Finland indbetales der løbende bidrag til de studerendes arbejdspension. For at få pensionsbeløbet skal man færdiggøre sin uddannelse. Beløbet er dog ikke afhængigt af, hvor længe man studerer.

Tabel 22

Pensionsbidrag for støttemodtagere i Finland, DKK, 2018

	Indtjeningsperiode	Pensionsbeløb per måned
Högre högskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen	5 år	398
Yrkeshögskoleexamen	4 år	318
Yrkesinriktad grundexamen eller lägre högskoleexamen	3 år	239

Anm.: Pensionsindbetalinger i Finland fordelt på uddannelse. Högskolesystemet i Finland består af universiteter og yrkeshögskolor. Universiteterne er forskningsbaserede, mens yrkeshögskolorna udbyder erhvervsrettet videregående uddannelse, som skal dække arbejdsmarkedets behov. Yrkesinriktad grundexamen er en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse.
 Kilde: Folkepensionsanstalten (FPA), Finland

I Finland ydes rabat på udvalgte restauranter, hvor prisen for et måltid mad bliver reduceret med 14,40 kr. per måltid per dag. I Island subsidieres omkostninger til børnehave, som reduceres med 526 kr. om måneden for hvert barn, såfremt begge forældre eller den enlige forælder er studerende. For Grønland er der bestemt en fast pris på 850 kr. for husleje på et kollegieværelse for studerende over 18 år.

I Sverige får staten ikke fuld dækning for sine udlånsomkostninger til studielån, idet renten reduceres med 30 pct., når de studerende skal betale lånet tilbage. I 2020 betalte Centrala studiestödsnämnden (CSN) en rentesats på 0,24 pct. til statens internbank (ca. svarende til statens gennemsnitlige udlånsomkostninger under de forudgående tre år), mens de studerende betalte en rentesats på 0,16 pct. til Centrala studiestödsnämnden (CSN). Tilskuddet på 30 pct. er tilpasset retten til fradrag for kapitalomkostninger for eventuelle andre lån. Renten er derfor ikke fradragsberettiget i årsopgørelsen.

8. Låneregler

Der er forskel på betingelserne for at optage studielån i de forskellige lande. Der er forskel på renteomkostningerne, og der er forskellige betingelser for, hvordan lånet skal betales tilbage. Desuden findes der forskellige låntyper. Tabel 23 viser de nuværende lånebetingelser i de nordiske lande.

Tabel 23
Oversigt over lånebetingelser i de nordiske lande, 2021

	Konvertering af lån til stipendie	Forrentning i uddannelsesperioden	Forrentning efter uddannelsesperioden	Afbetalingsperiode	Indkomstafhængigt afdrag
Danmark	Nej	4,0 pct. (fast rente)	1 pct. (variabel rente = diskonto +/- 1 pct.)	7-15 år	Nej
Sverige	Nej	0,05 pct. (variabel rente)	0,05 pct. (variabel rente)	Op til 25 år	Nej
Norge¹⁾	Ja, 40 pct.	Rentefrit for fuldtidsstuderende.	1,421 pct. (variabel rente)	Lånets størrelse afgør tilbagebetalingsperioden, dog højest 20 år (kan ekstraordinært udvides til 30 år), men skal være indfriet inden man fylder 70 år	Nej
Finland	Ja, 40 pct. ²⁾	0,21 pct. i gns. (privat bankaftale, typisk 0–0,5 pct.)	Privat bankaftale	Privat bankaftale	Nej
Island	Ja, 30 pct.	Lånene er inflationsreguleret under studiet	Lånene er enten inflationsreguleret med maximal 4 pct. rente eller maksimalt 9 pct. rente, hvis lånet er ikke inflationsreguleret.	Afbetalingsperioden er beregnet ud fra gældsbeløbet, hvis studenterne er over 35 år ved afsluttet uddannelse. Hvis de er under 35 år, når de afslutter uddannelsen, kan de vælge at betale 4.75 pct. af årsindkomsten.	Afhænger af alder
Færøerne	Nej	2 pct. (fast rente)	3 pct. (fast rente)	15 år	Nej

1) Lånet er rentefrit i uddannelsesperioden for studerende, som studerer på fuldtid, men ikke for studerende på deltid. Låntagere kan også ansøge om en fast rente over en periode på henholdsvis 3 år, 5 år og 10 år. En historisk oversigt findes her: <https://lanekassen.no/nb-NO/Tilbagebetaling/Renter-og-gebyrer/Rentesatser/>

2) Studielånskompensation udgør 40 pct. af den del af studielånet, som er over 2.500 euro inden for et maksimumbeløb. Der er således to kriterier for studielånskompensation. Studielånet skal være mere end 2.500 euro for uddannelsen, og uddannelsen skal gennemføres på normeret tid plus ét år. Der findes studielånskompensation for de højskolestudier som leder til eksamen, og som er påbegyndt den 1. august 2014 eller senere.

Kilder: De nordiske landes studiestøtteadministrationer og

Studiestödet i Norden – nordiska studiestödjämförelse. Udgivet på vegne af ASIN af Folkepensionsanstalten (FPA) i 2020.

8.1.1 Danmark

Studielånet skal betales tilbage fra januar året efter udgangen af det år, man har afsluttet sin uddannelse. Bliver man eksempelvis færdig med din uddannelse i juni 2019, har man pligt til at betale sit lån tilbage fra januar 2021. Der løber renter på lånet, mens man er under uddannelser, og indtil lånet er betalt tilbage. Der tilskrives renter på studielånet hver måned, og forrentningen starter måneden efter udbetalingen.

Efter SU-loven forrentes gælden med en fast rente på fire pct., mens man er under uddannelse. Det er den højeste rentesats i uddannelsesperioden i Norden. Efter uddannelsen er afsluttet er rentesatsen variabel. Den nuværende rentesats er 1 pct. Efter loven forrentes gælden med en årlig rente svarende til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et procenttillæg eller et procentfradrag, der fastsættes på finansloven for det pågældende år. Procenttillægget kan ikke overstige én pct. Er den officielle diskonto mindre end minus én pct., forrentes gælden med nul pct. Hvis renten ændrer sig i løbet af tilbagebetalingsperioden reguleres tilbagebetalingsperiodens længde automatisk. Den studerende har mulighed for at udsætte afbetalingen eller vælge en nedsat eller forhøjet ydelse i en periode. Renterne på studielånet er fradragsberettigede.

Tilbagebetalingsperioden er mellem 7 og 15 år, afhængigt af gældens størrelse. Lånet afdrages med lige store ydelser hver anden måned. Ydelsen per lån udgør som minimum 200 kr. per afdrag. Man kan vælge at afdrage hvert kvartal eller hvert halve eller hele år. Man kan desuden vælge at udsætte tilbagebetalingen i op til to år, ligesom man kan anmode om en midlertidig nedsættelse af ydelsen.

Tabel 24

Tilbagebetalingsperiode afhængigt af studielåns gældens størrelse, Danmark

Studielåns gæld	Betalingsperiode
0 kr.- 39.999 kr.	7 år
40.000 kr. - 59.999 kr.	8 år
60.000 kr. - 79.999 kr.	9 år
80.000 kr. - 99.999 kr.	10 år
100.000 kr. - 119.999 kr.	11 år
120.000 kr. - 139.999 kr.	12 år
fra 140.000 kr. - 159.999 kr.	13 år
160.000 kr. - 179.999 kr.	14 år
180.000 kr. og derover	15 år

Kilde: Udbetaling Danmark, Danmark.

8.1.2 Sverige

I Sverige er rentesatsen i studietiden og under tilbagebetalingsperioden variabel. Satsen fastlægges årligt af den svenske regering på grundlag af statens gennemsnitlige låneomkostninger med en reduktion på 30 pct. Beregningen foretages som et uvægtet gennemsnit af nominelle statsobligationer fra månedsskiftet oktober/november året forinden og tre år tidligere. Beregningsmetoden er bestemt ved lov og har været den samme siden en reform i 1989. I 2021 blev renten sat ned til 0,05 pct. fra 0,16 pct. i 2020.

8.1.3 Norge

I Norge er renten for studielånet markedsbetinget baseret på beregninger fra Finanstilsynet. Rentesatsen i tilbagebetalingsperioden er i udgangspunktet variabel men med mulighed for at vælge en fast rente i tre, fem eller ti år. Ved udløbet af perioden for den faste rente overgår man automatisk til en variabel rente. Både den variable og faste rente fastsættes seks gange om året hver anden måned. Renterne i Lånekassen fastsættes på grundlag af et gennemsnit af de fem bedste tilbud om boliglån på markedet. Dette gennemsnit kaldes basisrenten. Fra basisrenten fratrækkes 0,15 procentpoint. Beregningsgrundlaget gælder både den faste og den variable rente. I særlige tilfælde kan en låntager efter endt uddannelse blive fritaget for at betale renter. Fritagelsen kan bl.a. ske som følge af ledighed, lav indkomst, eller hvis den studerende bliver forælder.

I udgangspunktet er der variabel rente på studielånet. Låntagere kan også ansøge om en fast renteover en periode på henholdsvis 3 år, 5 år og 7 år. En historisk oversigt over satserne findes her: <https://lanekassen.no/nb-NO/Tilbakebetaling/Renter-og-gebyrer/Rentesatser/>

8.1.4 Finland

I tabel 25 er det for Finland angivet, at den studerende betaler 0-0,5 pct. i rente i studietiden. Dette er kun et eksempel. Låntageren aftaler individuelt tilbagebetalingsvilkår med hensyn til løbetid og renter med banken, som bevilliger det statsgaranterede studielån. Folkepensionsanstalten (FPA) træffer efter lov om studiestøtte afgørelse (studiestödbeslut) om

- at statsgarantien for lånet højst er gyldig i 30 år,
- hvad maksimumbeløbet for studielånet er, samt
- låneposterne, herunder dato for hvornår de enkelte låneposter tidligst og senest kan udbetales.

Studerende med finsk studielån, som gennemfører uddannelsen inden for en bestemt tidsfrist, har mulighed for at opnå såkaldt studielånskompensation,¹¹ hvormed en del af lånet kan konverteres til stipendie. For længere videregående uddannelse (högre högskoleexamen) er tidsfristen den normeret studietid plus et år. For kortere og mellemlange videregående uddannelser (lägre högskolaexamen) er tidsfristen den normeret studietid plus et halvt år¹². For at modtage studielånskompensation skal man have et lån på mere end 18.668 kr. Kompensationen udgør 40 pct. af den del af lånet, der overstiger 18.668 kr. Den del af lånet, der kan komme i betragtning til studielånskompensation, kan dog højst udgøre 2.987 kr. per støttemåned.

8.1.5 Island

Der gælder særlige betingelser for tilbagebetalingen af det islandske studielån, eftersom en stor del af lånet ikke tilbagebetales i praksis. Menntasjóður námsmanna har desuden estimeret, at kun cirka 50 pct. af de berettigede studerende vælger at optage studielån.

Studielånet er rentefrit i uddannelsesperioden, men tilskrives 1 pct. i renter efter uddannelsens afslutning. Betingelserne er fastsat i studielånsloven. Menntasjóður námsmanna har på nuværende tidspunkt bestemt, at renten skal være én pct. efter uddannelsesperioden. De studerende skal påbegynde tilbagebetalingen senest to år uddannelsen er afsluttet.

Afdraget på lånet er indkomstafhængigt. Det årlige afdrag udgør 3,75 pct. af den studerendes indkomst det forudgående år. Hvor længe og hvor meget den studerende skal betale tilbage, er altså afhængigt af gældens størrelse og den studerendes indkomst. For den nuværende type studielån er der ikke en øvre grænse for varigheden af tilbagebetalingsperioden. Lånene annulleres ved konkurs og dødsfald, og der kan desuden være vanskeligheder ved at opkræve lån, hvis låntageren bor uden for Europa. Det betyder, at 47 pct. af det almindelige studielån i Island ikke bliver tilbagebetalt. Der er således i praksis tale om en indirekte støtte i form af nedsat rente og eftergivelse af

¹¹ Gælder for studerende som har påbegyndt sin uddannelse efter 1. august 2014. Studerende, der har påbegyndt uddannelsen før denne dato, har mulighed for at fradrage afbetalingen af studielånet i beskatningen. Fradraget udgør 30 pct. af det beløb, der overstiger 18.612 kr. Der er en øvre grænse for, hvor stor en del af lånet der kan komme i betragtning til kompensation.

¹² Efter man har gennemført en kort eller mellemlang uddannelse, kan man benytte sig af mulighed for at ansøge om studielånskompensation med det samme, eller vælge at udnytte kompensationen efter gennemførsel af en længere videregående uddannelse.

gælden. Det varierer, hvor meget af studielånet der eftergives for hver studerende. Generelt er der en sammenhæng mellem høje lånebeløb, høje rentenedsættelser og dermed relativt højere indirekte støtte.

Hvis indkomsten året før er lavere end ca. 196.210 kr., kræves der ingen indkomstrelaterede afdrag. Der betales mindst et fast afdrag, som i henhold til betingelserne for den nuværende lånetype er på 7.411 kr. om året. Beløbet for det faste afdrag er fastsat ved lov om studielån og indeksreguleres. Der kan søges om fritagelse fra afdrag under visse omstændigheder såsom invaliditet, sygdom, ny uddannelse mv.

8.1.6 Færøerne

Studielånet skal betales tilbage med start et år efter, at studieåret, hvor uddannelsen opnås, slutter. Hvis studerende starter en anden uddannelse inden 15 måneder efter endt uddannelse, bliver tilbagebetalingen udsat. Tilbagebetalingsperioden er maksimalt 15 år. Hvert månedligt afdrag skal være minimum 300 kr. om måneden.

8.2 Studielåmsgæld og lånetilbøjelighed

Sverige er det land i Norden, hvor den samlede studielåmsgæld er størst.

Tabel 25

Studielåmsgæld, studerende der har modtaget støtte til videregående uddannelse inklusive gæld fra forudgående uddannelse, DKK, ultimo 2020

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island	Færøerne
I alt, mia.	44,9	178	130	28,5	13,1	0,06
Pct. af BNP	1,9	4,8	5,4	1,9 ¹⁾	9	0,3

Anm.: Per ultimo 2020. Tabellen viser den samlede studielåmsgæld, dvs. inklusive gæld for studielån til tidligere uddannelse, herunder ungdomsuddannelse.

Kilde: de nordiske studiestøtteadministrationer.

Tabel 26

Studielån til videregående uddannelse, ultimo 2020

	Danmark	Sverige	Norge ¹⁾	Finland	Island	Færøerne
Antal låntagere	85.125	258.041	180.097	116.527	4.309	159
Andel låntagere, pct.	28,8	80	97,7	70	69	15

1) For studieåret 2019/2020. Antallet af støttemodtagere med studielån i Norge er opgjort som andelen, der søger lån ud over de første 40 pct., der kan konverteres til stipendie.

Kilde: de nordiske studiestøtteadministrationer.

Af tabel 28 fremgår det, at låneomkostningerne er højest i Danmark. Det skyldes primært, at rentesatsen i Danmark i studietiden er på fire pct., jf. tabel 25.

Tabel 27
Omkostninger for studielån, DKK, rentesatser for 2021

	Danmark	Sverige	Norge	Finland ¹⁾	Island ²⁾	Færøerne
Studielån	100.020 ⁴⁾	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Renteomkostninger i studietiden	12.660	125	0	579,32	8.892	8.286
Renteomkostninger under tilbagebetalingsperioden på 7 år	4.164	175	6.082	755	16.670	13.378
Renteomkostninger i alt	16.824	300	6.082	1.335	25.562	21.664
Samlet	116.824	100.300	106.082	101.355	125.562	121.664

Anm.: Hvor meget vil det koste at tage et studielån på 100.000 kr. ud fra følgende forudsætninger: Studietid på fem år; den studerende optager hvert år under studiet et lån på 20.000 kr. som tilbagebetales over syv år: Beløbene er inklusive en eventuel afdragsfri periode efter afsluttet uddannelse og før tilbagebetalingsperioden påbegyndes. På baggrund af rentesatser for 2021.

1) Privat banktale mellem den studerende og banken. Gennemsnitlig rente 0,21 (jan. 2019).

2) 3 pct. inflation og 0.8 pct. renter

4) Beløbet er rundet op til 1.667 kr. per månedlig udbetaling, i alt 100.020 kr.

9. Særlige stipendietillæg og supplerende lånestøtte

Tabel 28

Særlige tillæg til stipendiet i de nordiske lande, videregående uddannelser, udeboende, 2021

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island	Færøerne ²⁾
Tillæg til forsørgere	-	+	+	+	-	+
Tillæg til forsørgere, der bor sammen med en anden studiestøttemodtager	+	-	-	-	-	-
Tillæg til enlige forsørgere	+	-	-	-	-	+
Særlig støtte til barsel	+	-	+	-	-	+
Støtte til studerende med et handicap/en funktionsnedsættelse	+	-	+	-	-	-
Tilskud til undervisningsafgift/deltagerbetaling, indland	+	-	-	-	-	-
Støtte til sprogundervisning ved studieophold uden for Norden (Sverige: ordning for sig selv, men alm. SU)	-	+	+	-	-	+
Stipendie til betaling af undervisningsafgift til en hel uddannelse i udlandet	+	-	+	-	-	+
Stipendie til betaling af rejseudgifter i forbindelse en hel uddannelse i udlandet	-	-	+ ¹⁾	-	-	+

Anm.: Tabellen afspejler kun de støttemuligheder, der findes i uddannelsesstøttesystemet.

1) 'Rejsestøtten' bliver givet som 35 pct. stipendie og 65 pct. lån, hvorfor den fremgår i både tabel 28 og 29.

2) Det bemærkes, at en udtømmende kvalificering af særlige stipendietillæg og supplerende lånemuligheder i Færøerne indtil videre udestår.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Tabel 29

Supplerende lån i de nordiske lande, videregående uddannelser, udeboende, 2021

	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island	Færøerne ²⁾
Supplerende studielån til forsørgere	+	-	+	-	+	-
Særlig lån til forsørgere, der bor sammen med en anden studiestøttemodtager	-	-	-	-	+	-
Særlig lån til enlige forsørgere	-	-	-	-	+	-
Særlig lån i forbindelse med fødsel/barsel	-	-	-	-	-	-
Særlig lån til studerende med et handicap/en funktionsnedsættelse	-	-	-	-	-	-
Lånemulighed til betaling af undervisningsafgift/deltagerbetaling, indland	-	+	+	-	+	-
Supplerende lån til studerende i udlandet (dvs. ud over ordinære lånemuligheder som i hjemlandet)	-	+	-	+	-	-
Særlig lån til betaling af sprogundervisning ved studieophold uden for Norden	-	+	-	-	+	+
Særlig lån til betaling af undervisningsafgift til en hel uddannelse i udlandet	+	+	+	-	+	+
Særlig lån til betaling af rejseudgifter i forbindelse en hel uddannelse i udlandet	-	+	+ ¹⁾	-	+	+

Anm.: Tabellen afspejler kun de støttemuligheder, der findes i uddannelsesstøttesystemet.

1) 'Rejsestøtten' bliver givet som 35 pct. stipendie og 65 pct. lån, hvorfor den fremgår i både tabel 28 og 29.

2) Det bemærkes, at en udtømmende kvalificering af særlige stipendietillæg og supplerende lånemuligheder i Færøerne indtil videre udestår.

Kilde: De nordiske studiestøtteadministrationer.

Ud over de ordinære stipendier og lånemuligheder findes en række særlige stipendietillæg og muligheder for supplerende lånestøtte. I tabellerne er inddraget de primære muligheder for særlig støtte, der ligger inden for reglerne om uddannelsesstøtte i de nordiske lande.

I det følgende uddybes støttemuligheder, satser og forbehold, der ligger inden for rammerne af de nationale regler vedrørende særlige stipendietillæg og muligheder for supplerende lånestøtte i de forskellige lande.

De nævnte satser for Danmark, Sverige og Finland er de gældende satser for kalenderåret 2021 medmindre andet er angivet. Satserne for Norge, Island og Færøerne er de gældende satser for studieåret 2020/2021.

9.1 Tillæg og supplerende studielån til forsørgere

I Danmark tilbydes stipendie til enlige forsørgere på 6.321 kr. om måneden. Til forsørgere, der bor sammen med en anden modtager af studiestøtte, tilbydes 2.525 kr. om måneden, hvor begge forsørgere således har mulighed for at modtage supplerende støtte. Yderligere har alle forsørgere ret til et supplerende studielån på 1.618 kr. om måneden.

I Sverige tilbydes et stipendie (tillæggsbidrag), der er udregnet på baggrund af antal børn og studieintensitet. En heltidsstuderende med ét barn modtager f. eks. 116 kr. om ugen, mens en heltidsstuderende med tre børn modtager 228 kr. om ugen. Selvom barnet har to forsørgere, er det kun den ene, der kan modtage stipendie. Stipendiet kan modtages til og med det kvartal, hvor barnet fylder 18 år.

I Norge gives stipendie til forsørgere med børn under 16 år. Stipendiet er på op til 1234 kr. per barn om måneden for hver af de første to børn, man har, mens børn ud over de to første giver op til 803 kr. om måneden. Man kan tidligst modtage stipendiet tre uger før, barnet bliver født, og ægtefælle eller samlevers barn giver ligeledes ret til forsørgertillæg. Ansøger skal bo sammen med barnet i 12 dage eller mere i månedlige intervaller, der løber i perioden fra den 16. i måneden til den 15. i den efterfølgende måned. Forsørgerstipendiet bliver behovsprøvet på baggrund af en eventuel ægtefælles person- og kapitalindkomst. Stipendiet bliver reduceret med 5%, hvis indkomstgrænsen overskrides. Reduceringen

sker ved at stipendiet konverteres til lån. Lånebeløbet indgår herefter som en del den samlede studielåmsgæld, som skal tilbagebetales efter endt uddannelse. Studerende som er over 18 år, som har barn under 16 år, kan søge om et tillægslån. I studieåret 2020/2021 kunne en studerende have ret til 5.000 kr. per måned, i tillæg til basislånet, i 10 måneder. Det kunne blive givet indtil 50.000 kr. per studieår, begrænset til 100.000 kr. totalt. Studerende, som er over 30 år og som tager universitets- og høyskoleuddannelse eller fagskoleuddannelse, har også ret til et tillægslån. For studerende som er over 30 år, er det ikke et krav, at man skal have barn for at have ret til lånet.

I Finland tilbydes et tillæg på 560 kr. om måneden, hvis man har et eller flere børn. Tillægget er fast og påvirkes ikke af antal børn, indkomst eller formue.

I Island tilbydes et tillægslån på 17.856 kr. per barn per studieår. Forsørgere med ægtefælle/samlever tilbydes derudover et supplerende lån til boligomkostninger på 4.744 kr. per studieår, hvis de forsørger ét barn, mens der tilbydes 7.380 kr. per studieår, hvis de forsørger to eller flere børn. For enlige forsørgere er satsen 25.828 kr. per studieår, hvis man forsørger ét barn og 31.104 kr. per studieår, hvis man forsørger to eller flere børn.

På Færøerne gives stipendie til forsørgere på 1.039 kr. om måneden for hvert hjemmeboende barn. Derudover får enlige forsørgere et tillæg på 1.593 kr. om måneden.

10.2 Særlige støttemuligheder i forbindelse med fødsel og barsel

I Danmark får man udvidet sin overordnede studiestøtteramme i forbindelse med fødsel eller adoption. Moren får 12 ekstra måneder med studiestøtte, mens faren får seks måneder ekstra. Ud fra et ligestillingshensyn ændres denne fordeling med virkning fra den 1. august 2022 således, at både moren og faren i udgangspunktet hver får 9 måneder ekstra. Der er ikke krav om studieaktivitet, mens den ekstra støtte modtages.

I forbindelse med fødsel og barsel kan man i Norge modtage stipendie i stedet for lån (foreldrestipend). Stipendiet svarer som hovedregel til den ordinære lånemulighed (basislån). Det forudsættes, at fødslen sker under uddannelsen eller senest syv måneder efter endt uddannelse. Stipendiet kan modtages i 49 uger, og der kan samtidig modtages tillæg til forsørgere, som det er beskrevet i afsnit 10.1.

Island har ikke særlige støttemuligheder i forbindelse med fødsel og barsel, men der kan søges om fritagelse for kravet om fuld studieaktivitet.

I forbindelse med barsel eller adoption kan man på Færøerne modtage stipendie i 11 måneder. Stipendiet er det samme, som den studerende normalt modtager. Begge forældre kan ikke samtidigt modtage støtte i forbindelse med barsel eller adoption.

10.3 Særlige støttemuligheder til studerende med en funktionsnedsættelse

I Danmark kan studerende, der har en varig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, der giver betydelige begrænsninger i evnen til at påtage sig et erhvervsarbejde, tildeles særlig støtte (handicaptillæg). Af samme årsag sker en nedsættelse af grænsen for, hvor stor en indkomst den studerende må have pr. måned. Tillægget er på 8.991 kr. om måneden.

I Sverige tilbydes ikke et særlig tillæg til studerende med en funktionsnedsættelse, men der kan studeres på nedsat tid, uden at det påvirker tildelingen af studiestøtte.

Studerende med en funktionsnedsættelse kan i Norge modtage et stipendie på 2.704 kr. (tillægsstipendie ved nedsat funktionsevne) i tillæg til basislånet. Funktionsnedsættelsen skal påvirke den studerende i en sådan grad, at det ikke vil være muligt at opretholde en normal studieprogression, hvis den studerende havde et lønnet arbejde ved siden af sine studier. Stipendiet kan tildeles for efterårs-, forårs- og sommerperioden, og det er ikke tilladt at have lønnet arbejde i den periode, som tillægget gælder for. Hvis man for eksempel kun modtager tillægget i efterårssemestret, kan man arbejde frem til efterårssemestrets start. Bliver man forsinket som følge af en funktionsnedsættelse, kan man desuden få konverteret lån til stipendie.

I Finland findes ikke et særlig tillæg til studerende med en funktionsnedsættelse. Der kan imidlertid søges om 'rehabiliteringsstöd'. Støtten er formelt set ikke en uddannelsesstøtte, men kan tildeles til personer under uddannelse, der som følge af en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse midlertidigt har mistet erhvervsevnen.

I Island kan studerende med en funktionsnedsættelse søge om at få nedsat kravet om studieaktivitet, uden at det påvirker muligheden for at få studielån. Derudover tilbydes et særligt lån til studerende med ægtefælle, hvis der er særlige grunde til det.

10.4 Stipendie og lånemuligheder til undervisningsafgift

I Danmark kan der i visse tilfælde tildeles tilskud til undervisningsafgift. Der kan højst tildeles 85 pct. af den gennemsnitlige månedlige afgift (beregnet på årsbasis). Der kan maksimalt tildeles 2.467 kr. i tilskud for hver måned.

I Sverige tilbydes op til 2.253 kr. i lån om ugen til betaling af undervisningsafgift, men maksimalt 270.375 kr. i sammenlagt 240 uger.

I Norge tilbydes lån og stipendie på op til 146.029 per studieår på bachelorniveau og 136.197 på kandidat-/masterniveau. Lån og stipendie reguleres på baggrund af de faktiske omkostninger til undervisningsafgiften.

I Norge har studerende, som betaler studieafgift til uddannelsesstedet i Norge, i studieåret 2020/2021 ret til 46.976 kr. i skolepengelån. Lånet reguleres på baggrund af de faktiske omkostninger til undervisningsafgiften.

I Island er det maksimale lånebeløb 204.236 kr. til hele uddannelsen uanset studieniveau, men dog aldrig mere end den faktiske undervisningsafgift. Bachelorstuderende kan få udbetalt op til en tredjedel af beløbet per studieår, mens studerende på kandidat-/masterniveau kan få hele beløbet udbetalt for ét semester, hvis undervisningsafgiften er så høj.

10.5 Særlige støttemuligheder til sprogundervisning ved studieophold uden for Norden

I de svenske regler gælder det, at der inden for EU kan studeres alle sprog, at man som minimum skal studere på deltid, samt at sprogkurset skal afsluttes med en eksamen. For sprogkurser uden for EU skal sproget skal have officiel status i det land, der studeres i, der skal studeres på heltid (oftest 15-20 timers lektioner per uge) og sprogkurset skal afsluttes med en eksamen. Til et sprogkursus tilbydes det ordinære stipendie og lånemuligheder.

I Norge tilbydes stipendie til forberedende sprogkurser til studerende, som skal studere i udlandet på en ikke-engelsksproget uddannelse uden for Norden (Finland og Island undtaget). Det forudsættes, at sprogkurset har en varighed på mindst fire uger med minimum 15 timers undervisning om ugen. Der tilbydes op til 15.632 kr. til betaling af kurset.

Island tilbyder et særligt lån til sprogkurser i første til tredje semester i forbindelse med et studieophold i udlandet, dog ikke i engelsksprogede lande samt Danmark, Norge og Sverige.

I Færøerne tilbydes stipendie til forberedende sprogkurser til studerende, der skal studere i et ikke-engelsksproget land uden for Norden (Finland og Grønland undtaget). Der tilbydes op til 20.000 kr. til betaling af undervisningsafgiften, mens der samtidig gives stipendie svarende til 4.484 kr. om måneden. Støtten bliver i første omgang tildelt som et lån. Hvis man inden 15 måneder efter afsluttet sprogkursus påbegynder en uddannelse i et land, hvor hovedsproget er det samme som på kurset, bliver lånet omgjort til stipendie.

10.6 Stipendie og lån til betaling af undervisningsafgift til en hel uddannelse i udlandet

I Danmark kan der til en hel kandidat-/masteruddannelse i udlandet tildeles hel eller delvis dækning af studieafgiften i op til to år. Stipendiets størrelse afhænger uddannelsen, idet satsen svarer til, hvad gives i tilskud fra staten til en tilsvarende uddannelse i Danmark. Der findes tre takstniveauer på op til 43.900 kr., 62.500 kr. og 91.400 kr. per studieår. Der gives i sjældne tilfælde op til i 253.200 kr. per studieår til visse kunstneriske uddannelser. Hvis stipendiet ikke dækker hele studieafgiften, kan der lånes op til 109.903 kr. til hele uddannelsen.

I Sverige tilbydes op til 2252 kr. i lån om ugen til betaling af undervisningsafgift til en hel uddannelse i udlandet, men maksimalt 270.375 kr. i sammenlagt 240 uger.

Studerende som tager uddannelse i udlandet, kan have ret til lån og stipendie til undervisningsafgift. Totalbeløbet som kan gives er det samme for alle studerende, uafhængigt af niveau (bachelor, master, ph.d.), men fordelingen mellem lån og stipendie er forskellig. Det kan give højere stipendie til studerende, som tager en master- eller ph.d.-uddannelse. I studieåret 2020/2021 kunne det blive givet op til 170.609 kr. Lån og stipendie beregnes ud fra hvad en studerende faktisk betaler i undervisningsafgift. Yderligere tilbydes et tillægslån ved høje studieafgifter samt et tillægssstipendie til uddannelser ved udvalgte uddannelsesinstitutioner af høj kvalitet, op til 222.585 kr. i lån og stipendie.

I Island er det maksimale lånebeløb 204.236 kr. til hele uddannelsen uanset studieniveau, men dog aldrig mere end den faktiske undervisningsafgift. Bachelorstuderende kan få udbetalt op til en tredjedel af beløbet per studieår, mens studerende på kandidat-/masterniveau kan få hele beløbet udbetalt for ét semester, hvis undervisningsafgiften er så høj.

I Færøerne kan der til en hel bachelor eller kandidat/masteruddannelse i udlandet tildeles hel eller delvis dækning af studieafgiften. Stipendiets størrelse er op til 80.000 kr. om året. Hvis stipendiet ikke dækker hele studieafgiften, kan der lånes op til 80.000 kr. om året. Modtager man i forvejen stipendie fra Danmark til betaling af studieafgift i udlandet, fratrækkes det danske støttebeløb.

10.7 Supplerende lån til studerende i udlandet (dvs. ud over ordinære lånemuligheder som i hjemlandet)

Finland og Sverige tilbyder som de eneste lande i Norden et supplerende lån til studerende i udlandet, der ikke er bundet op på specifikke udgifter. I Sverige tilbydes lån på 17.605 kr. over en uddannelsesperiode med 40 uger. I Finland tilbydes lånet som et statsgaranteret banklån på 5.974 kr. om måneden, hvor lånebetingelserne aftales mellem den studerende og deres bank.

10.8 Stipendie og lån til betaling af rejseudgifter i forbindelse en uddannelse i udlandet

I Sverige tilbydes der fra 1. juli 2018 lån til rejseomkostninger på 7.042 kr. per kalenderår ved studier inden for EU og 21.126 kr. per kalenderår ved studier uden for EU. I særlige tilfælde tilbydes højere lån, herunder eksempelvis til studerende med en funktionsnedsættelse.

I Norge tilbydes støtte til rejser uden for Norden, hvor 35 pct. tildeles som stipendie og 65 pct. som lån. Støttens størrelse afhænger af, hvor man studerer. Satserne gælder for et helt studieår. Hvis uddannelsen varer seks måneder eller mindre per studieår, gives der halv sats. Studerende, der bor sammen med en eller begge af deres forældre i studielandet, kan ikke modtage støtte til rejseudgifter.

Tabel 30
Norsk rejsestøtte efter region

Region	Sats i studieåret 2020/2021
Europa	2.543 kr.
Afrika	10.444 kr.
Asien	8.725 kr.
Nord- og Mellemamerika	9.481 kr.
Sydamerika	12.140 kr.

Oceanien

13.833 kr.

Kilde: Lånekassen

I Island tilbydes lån til rejseomkostninger, hvor lånet er proportionelt i forhold til, hvor den studerende tager sin uddannelse. Inden for Europa tilbydes 2.917 kr. om året, mens der uden for Europa tilbydes 6.127 kr. om året. Der ydes rejseomkostningslån på 3.858 kr. om året for studier i USA. Der tilbydes desuden lån til sundhedsforsikring i forbindelse med studieophold i udlandet.

Færinger, der studerer i udlandet (inklusive deres børn) får rejsestøtte en gang årligt til at rejse hjem til Færøerne. Beløbet er forskelligt, alt efter i hvilken verdensdel man studerer i. Formålet med støtten er at øge muligheden for, at de studerende vender hjem igen efter endt uddannelse.

11. Leveomkostninger

Tabel 31 og 32 viser de studerendes egen vurdering af, hvad de i gennemsnit har af månedlige leveomkostninger. Omkostninger som eksempelvis studieafgifter er direkte relateret til den studerendes status som studerende, mens mad, husleje mv. er udtryk for generelle udgifter. For studerende i Norden (såvel som resten af Europa) er der en forholdsmæssig stor del af deres omkostninger, som bliver absorberet af forældre, partner/ægtefælle, arbejdsgiver eller lignende. Oversigterne differentierer derfor mellem omkostninger, der er betalt af den studerende selv og omkostninger, der er direkte betalt af andre.

Tabel 31**Studerendes egen vurdering af faste månedlige leveomkostninger, efter skat, udeboende, DKK, 2016**

	Betalt af	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
Husleje (lejeudgifter, ejerudgifter, realkreditlån/boliglån samt forbrug som vand, varme mv., men fratrukket evt. boligsikring)	Studerende	3.183	2.700	4.296	2.918	4.722
	Andre	841	627	408	675	1.753
	I alt	4.024	3.327	4.704	3.593	6.476
Mad	Studerende	1.537	1.584	2.091	1.515	3.094
	Andre	269	244	104	324	690
	I alt	1.806	1.828	2.194	1.838	3.785
Transport	Studerende	399	444	595	468	884
	Andre	54	52	34	70	242
	I alt	453	496	628	538	1.127
Telefon, internet, tv mv.	Studerende	239	267	254	201	402
	Andre	52	38	51	45	111
	I alt	292	305	304	246	514
Sundhedsudgifter (privat sygeforsikring, tandlæge, medicin, briller mv.)	Studerende	145	93	137	113	264
	Andre	24	18	12	26	61
	I alt	169	111	149	139	325
Børnepasning	Studerende	66	39	241	58	380
	Andre	50	16	32	36	114
	I alt	116	55	273	94	495
Gæld (eksklusiv realkreditlån/boliglån)	Studerende	213	171	536	204	664
	Andre	56	32	68	36	225
	I alt	269	203	604	241	888
Sociale aktiviteter og fritidsaktiviteter	Studerende	403	596	638	434	644
	Andre	21	39	18	44	98
	I alt	425	635	656	478	742
Andre faste leveomkostninger (tøj, toiletartikler, avis, forsikring mv.)	Studerende	695	916	790	554	854
	Andre	56	75	33	71	169
	I alt	751	991	823	625	1.023
Studieafgifter (undervisningsafgift, indskrivningsgebyr, eksamensafgift mv.)	Studerende	28	89	309	16	1.038
	Andre	31	59	78	3	181
	I alt	59	148	387	19	1.219
Bidrag til studenterorganisationer	Studerende	6	19	18	57	12
	Andre	0	3	0	3	0
	I alt	6	22	18	60	13
Studiematerialer (bøger, fotokopiering, studierelaterede udflugter mv.)	Studerende	225	200	185	51	264
	Andre	18	14	16	4	20
	I alt	243	214	200	54	284
Andre studierelaterede udgifter (privatundervisning, fagsupplering mv.)	Studerende	10	33	11	11	43
	Andre	4	1	2	1	4
	I alt	14	35	13	12	47
I alt betalt af studerende selv		7.150	7.150	10.101	6.600	13.266
I alt betalt af andre		1.476	1.219	854	1.336	3.671
I alt faste leveomkostninger om måneden		8.626	8.368	10.955	7.936	16.936

Anm.: Spørgsmål: Hvad er dine gennemsnitlige månedlige leveomkostninger? og Hvad er dine gennemsnitlige studierelaterede udgifter i dette semester/halvår?

Tabellens fokus er faste månedlige leveomkostninger, hvorfor den ikke omfatter ekstraordinære udgifter som eksempelvis rejser, køb af cykel mv.

Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

Tabel 32

Studerendes egen vurdering af faste månedlige leveomkostninger, udeboende, pct., 2016

	Betalt af	Danmark	Sverige	Norge	Finland	Island
Husleje (lejeudgifter, ejerudgifter, realkreditlån/boliglån samt forbrug som vand, varme mv., men fratrukket evt. boligsikring)	Studerende	36,9	36,8	27,9	39,2	32,3
	Andre	9,7	8,5	10,4	3,7	7,5
	I alt	46,6	45,3	38,2	42,9	39,8
Mad	Studerende	17,8	19,1	18,3	19,1	18,9
	Andre	3,1	4,1	4,1	0,9	2,9
	I alt	20,9	23,2	22,3	20,0	21,8
Transport	Studerende	4,6	5,9	5,2	5,4	5,3
	Andre	0,6	0,9	1,4	0,3	0,6
	I alt	5,2	6,8	6,7	5,7	5,9
Telefon, internet, tv mv.	Studerende	2,8	2,5	2,4	2,3	3,2
	Andre	0,6	0,6	0,7	0,5	0,4
	I alt	3,4	3,1	3,0	2,8	3,6
Sundhedsudgifter (privat sygeforsikring, tandlæge, medicin, briller mv.)	Studerende	1,7	1,4	1,6	1,2	1,1
	Andre	0,3	0,3	0,4	0,1	0,2
	I alt	2,0	1,7	1,9	1,4	1,3
Børnepasning	Studerende	0,8	0,7	2,2	2,2	0,5
	Andre	0,6	0,5	0,7	0,3	0,2
	I alt	1,3	1,2	2,9	2,5	0,7
Gæld (eksklusiv realkreditlån/boliglån)	Studerende	2,5	2,6	3,9	4,9	2,0
	Andre	0,6	0,5	1,3	0,6	0,4
	I alt	3,1	3,0	5,2	5,5	2,4
Sociale aktiviteter og fritidsaktiviteter	Studerende	4,7	5,5	3,8	5,8	7,1
	Andre	0,2	0,6	0,6	0,2	0,5
	I alt	4,9	6,0	4,4	6,0	7,6
Andre faste leveomkostninger (tøj, toiletartikler, avis, forsikring mv.)	Studerende	8,1	7,0	5,0	7,2	10,9
	Andre	0,6	0,9	1,0	0,3	0,9
	I alt	8,7	7,9	6,0	7,5	11,8
Studieafgifter (undervisningsafgift, indskrivningsgebyr, eksamensafgift mv.)	Studerende	0,3	0,2	6,1	2,8	1,1
	Andre	0,4	0,0	1,1	0,7	0,7
	I alt	0,7	0,2	7,2	3,5	1,8
Bidrag til studenterorganisationer	Studerende	0,1	0,7	0,1	0,2	0,2
	Andre	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	I alt	0,1	0,8	0,1	0,2	0,3
Studiematerialer (bøger, fotokopiering, studierelaterede udflugter mv.)	Studerende	2,6	0,6	1,6	1,7	2,4
	Andre	0,2	0,0	0,1	0,1	0,2
	I alt	2,8	0,7	1,7	1,8	2,6
Andre studierelaterede udgifter (privatundervisning, fagsupplering mv.)	Studerende	0,1	0,1	0,3	0,1	0,4
	Andre	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	I alt	0,2	0,1	0,3	0,1	0,4
I alt betalt af studerende selv		82,9	83,2	78,3	92,2	85,4
I alt betalt af andre		17,1	16,8	21,7	7,8	14,6
I alt faste leveomkostninger om måneden		100	100	100	100	100

Anm.: Spørgsmål: Hvad er dine gennemsnitlige månedlige leveomkostninger? og Hvad er dine gennemsnitlige studierelaterede udgifter i dette semester/halvår?

Tabellens fokus er faste månedlige leveomkostninger, hvorfor den ikke omfatter ekstraordinære udgifter som eksempelvis rejser, køb af cykel mv.

Kilde: Eurostudent VI, 2016-2018

